

Basiskennis betontechnologie

Welkom

Hoofdstuk 4:

De Lijm

Cementsteen = “de Lijm”

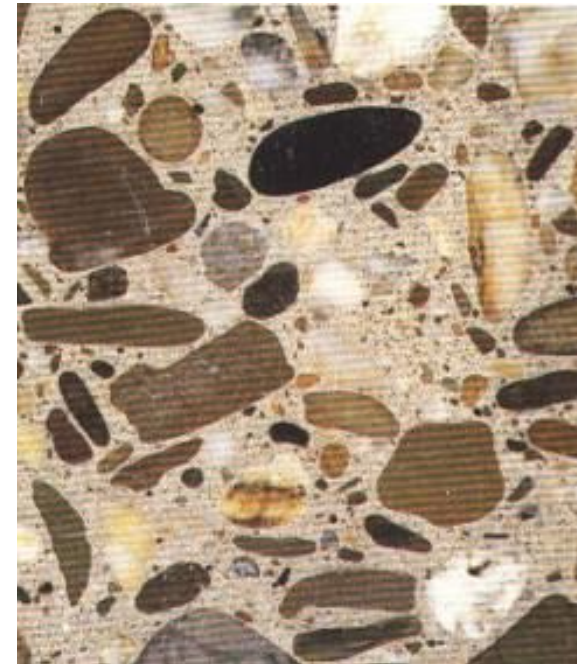
Begrippen:

- Vloeibare fase: Cementlijm of Cementpasta
- Verharde fase: Cementsteen

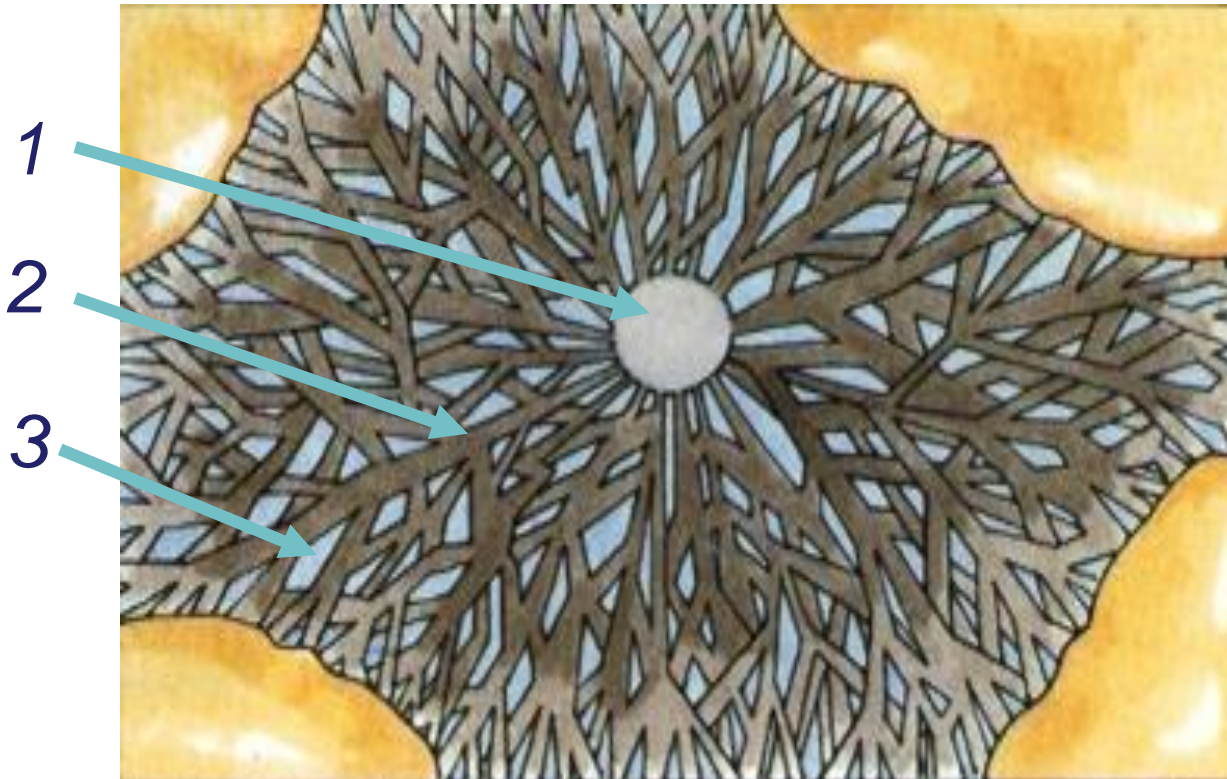
Cementsteen is opgebouwd uit:

- Water
- Cement

Cementsteen is een complexe structuur van zeer veel verschillende verbindingen. Daarom moeten we voor een goed begrip eenvoudig beginnen

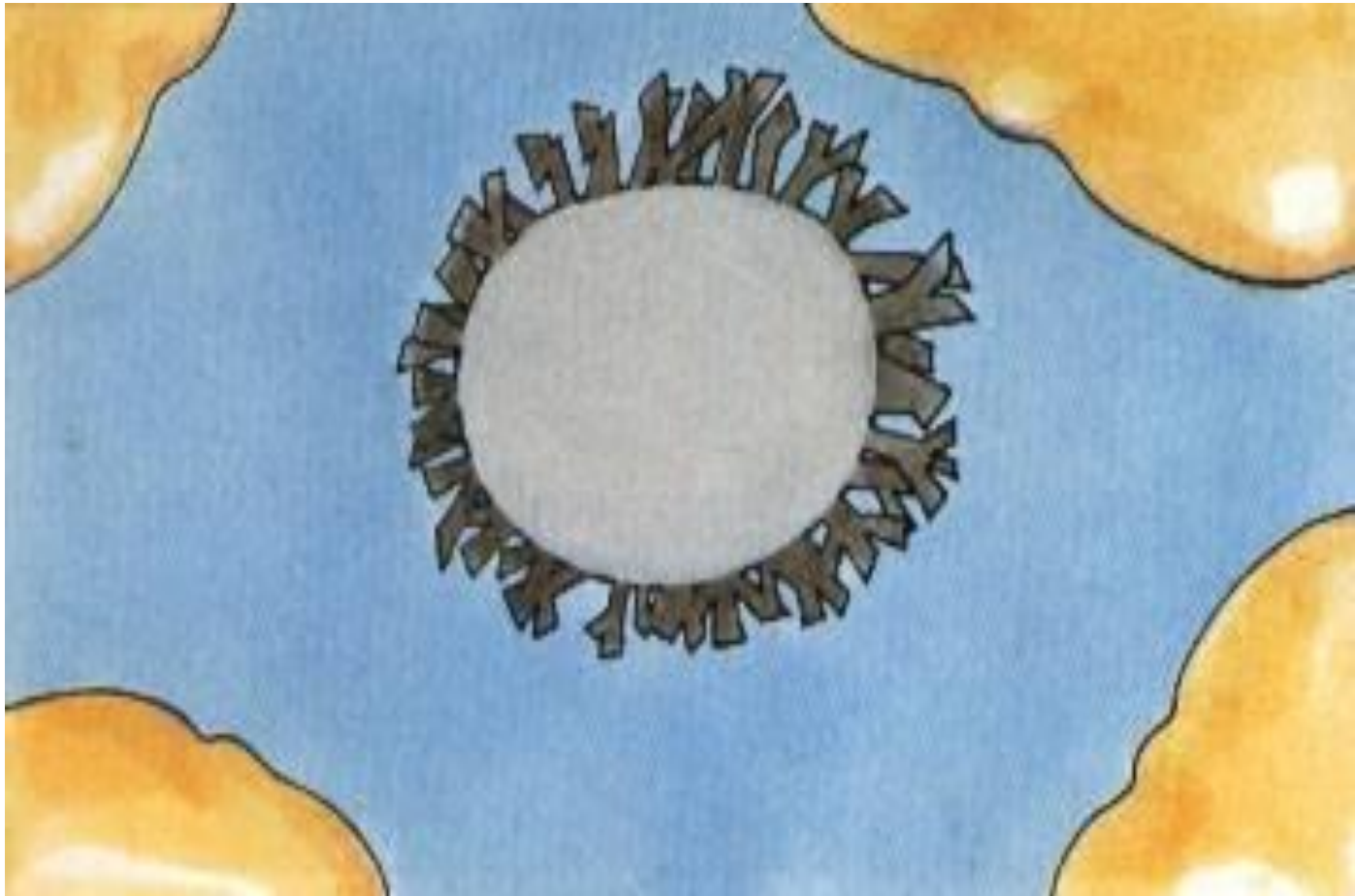

Cementsteen – Eenvoudig model

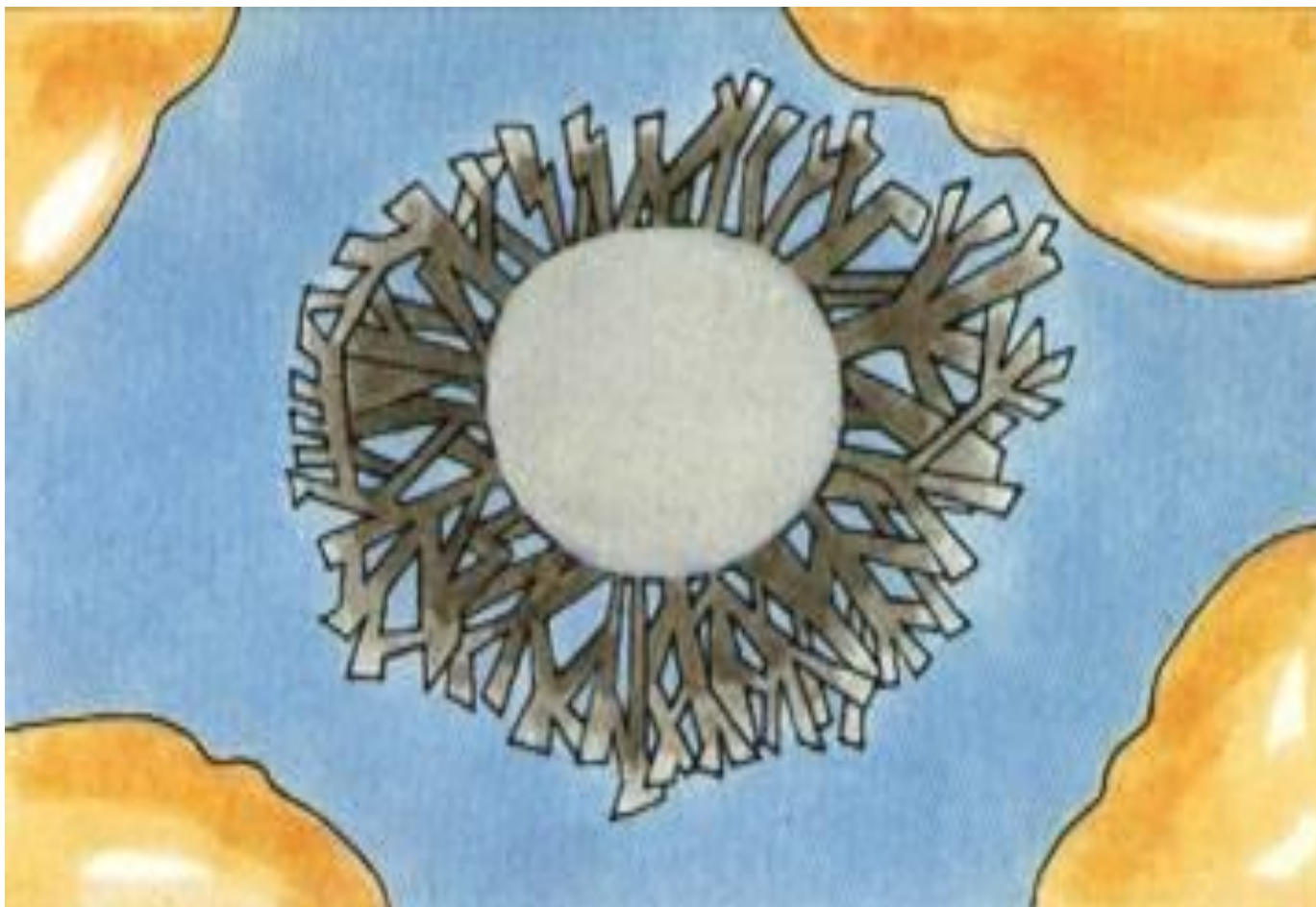

1. Nog niet gereageerd cement
2. Cementshydraten
3. Water in capillaire poriën

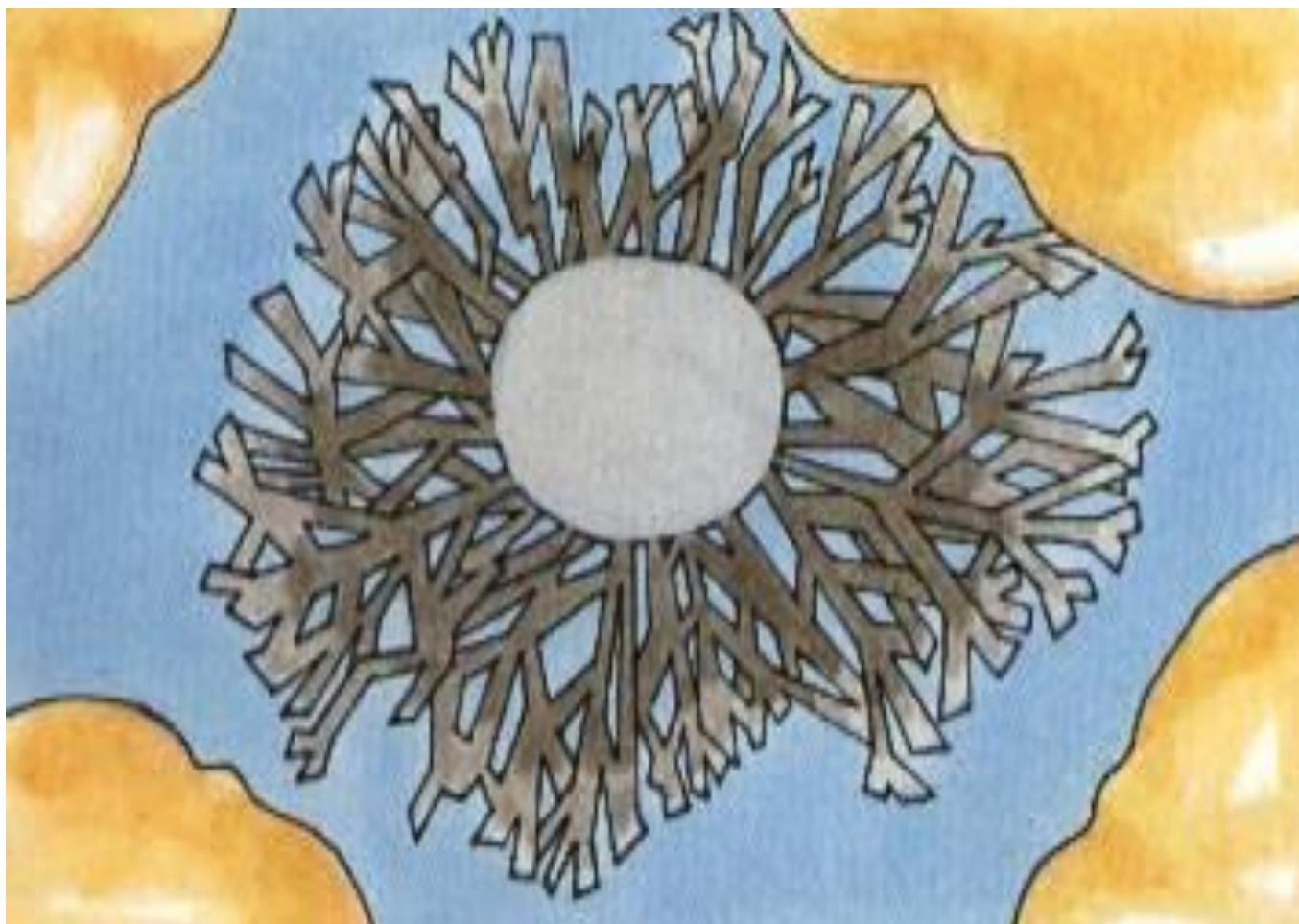
Hydraterende cementkorrel

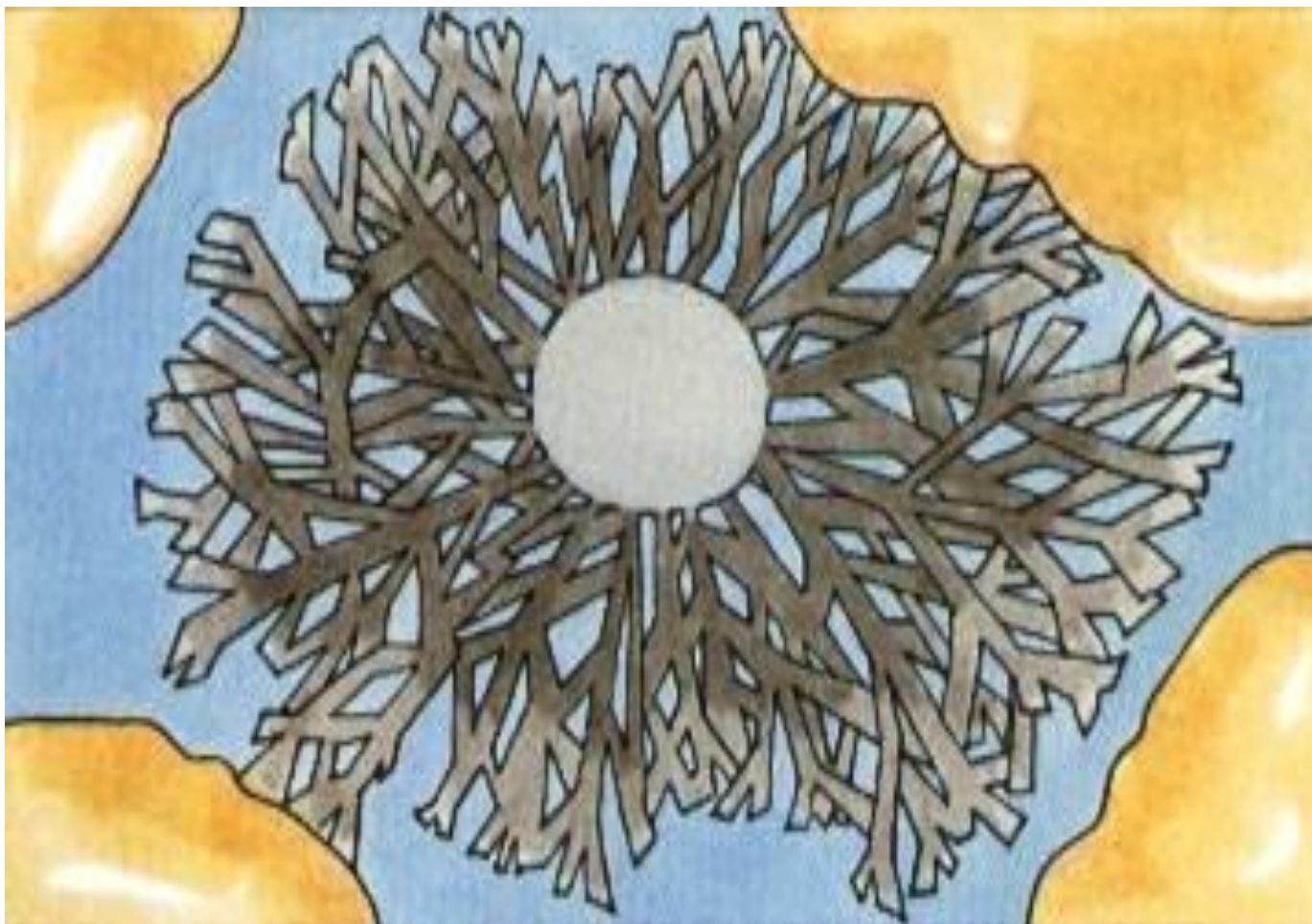
Hydraterende cementkorrel

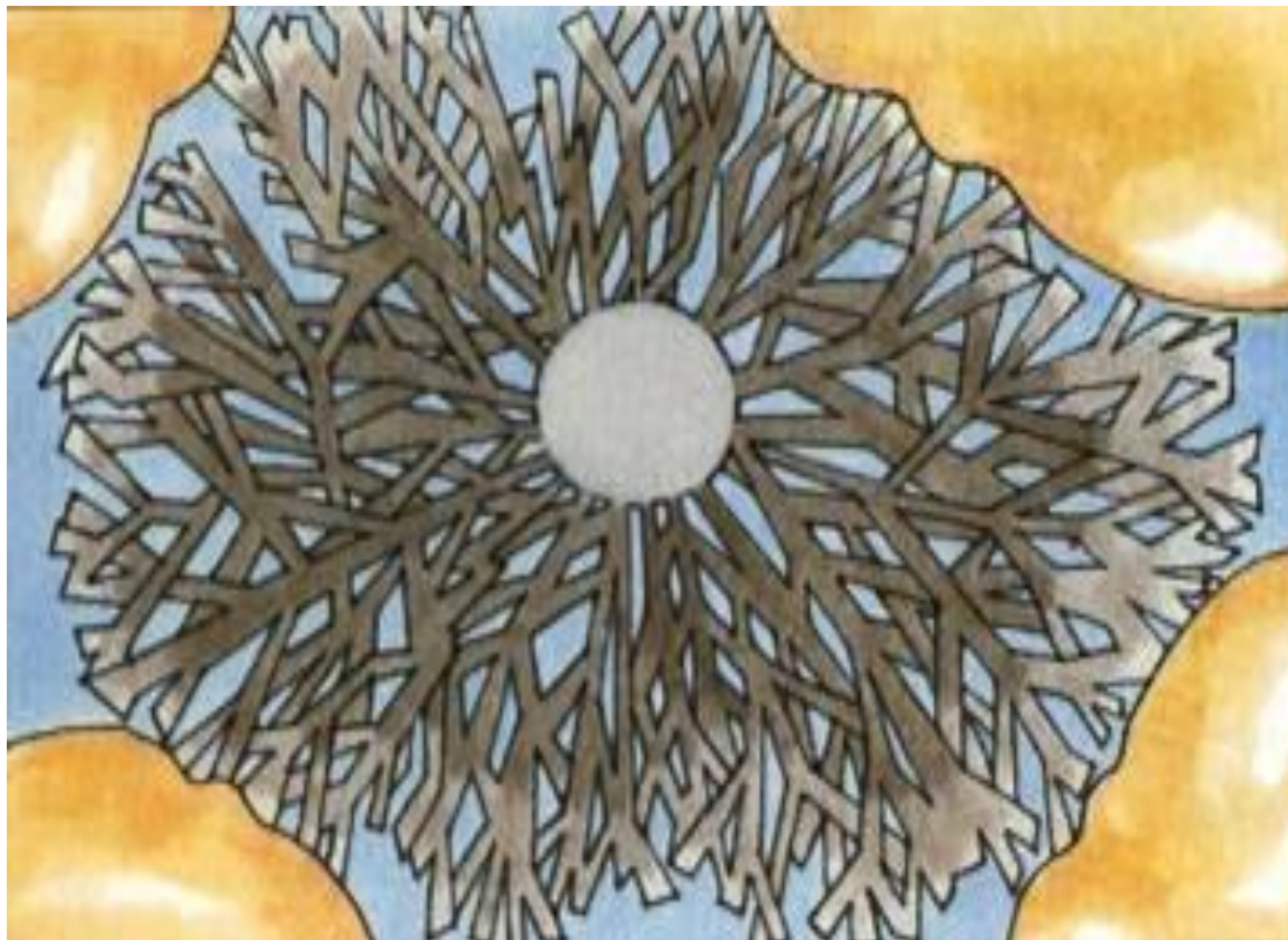
Hydraterende cementkorrel

Hydraterende cementkorrel

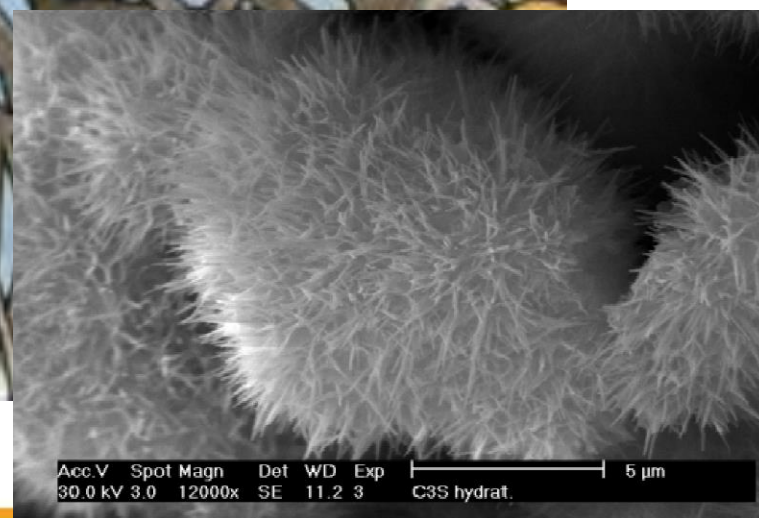
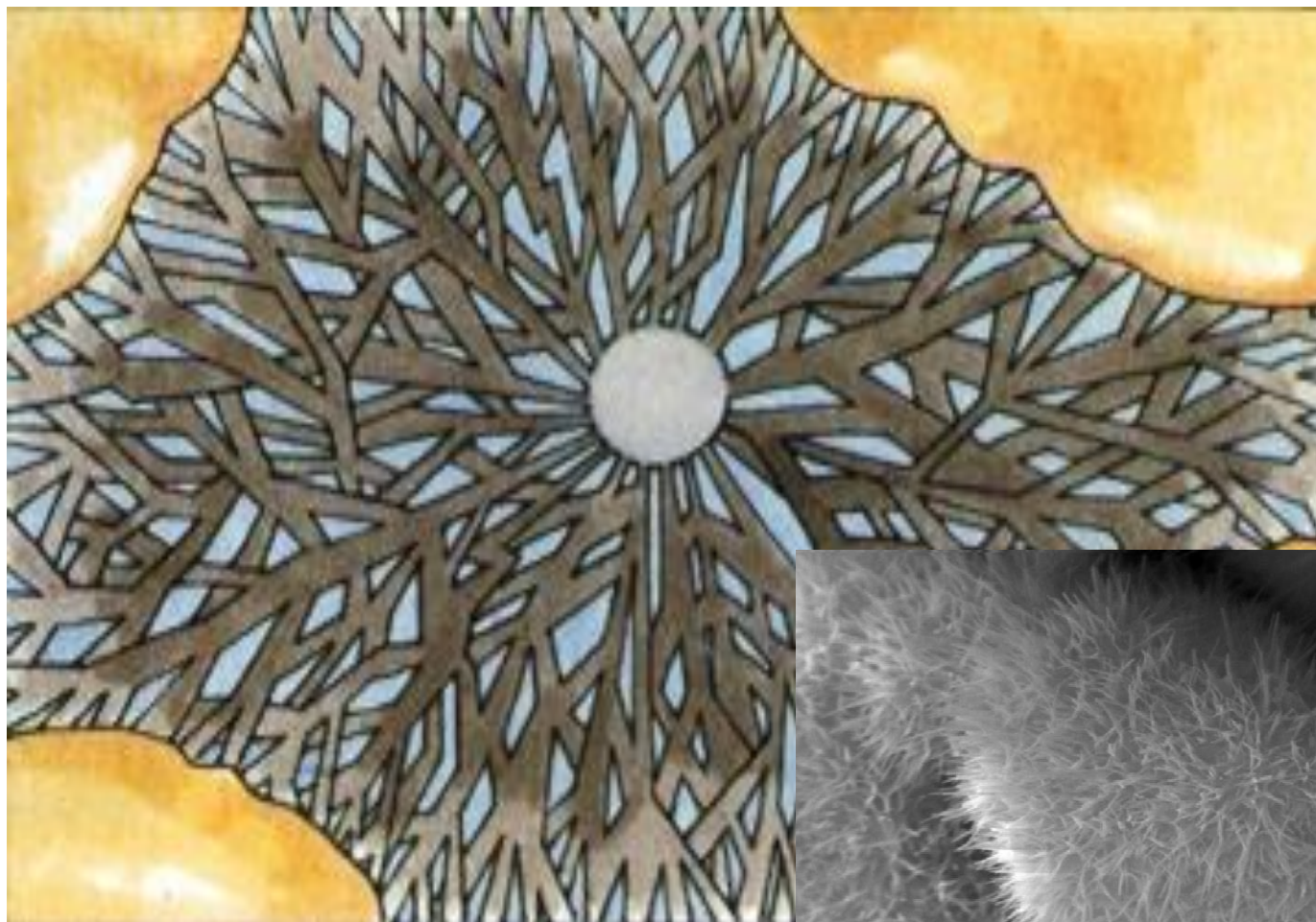

Hydraterende cementkorrel

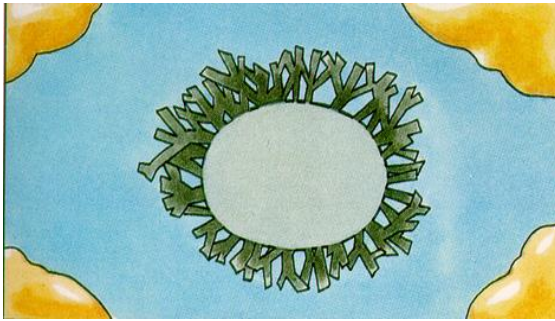

Hydraterende cementkorrel

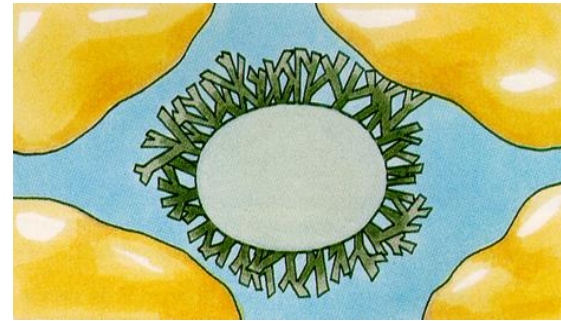

Water-cementfactor

Wcf = hoog

Wcf = laag

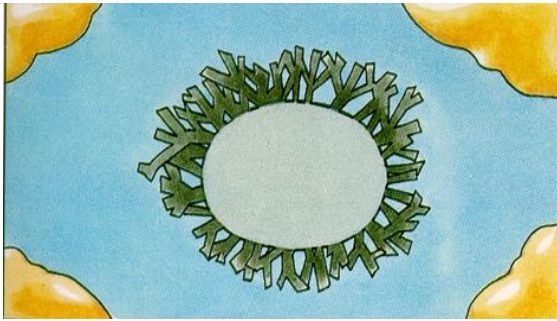

$$\text{W/C-factor of } Wcf = \frac{\text{Water (massa)}}{\text{Cement (massa)}}$$

Let op : Dit geldt alleen bij een constant cementgehalte

Water-cementfactor

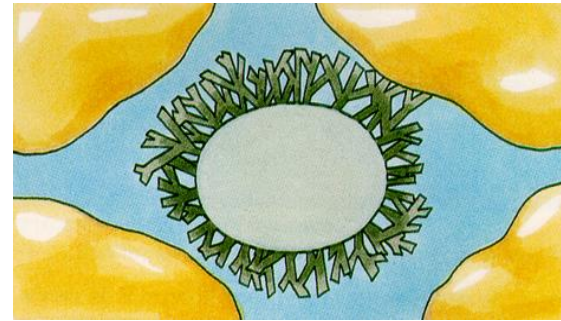
Wcf = hoog

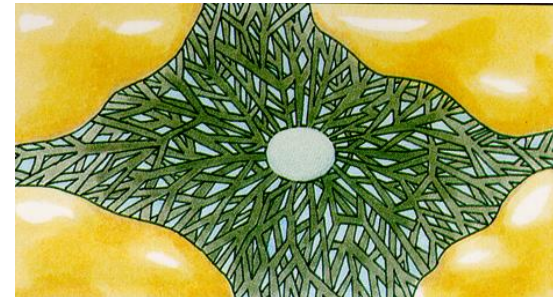
Veel capillaire poriën

Wcf = laag

Minder capillaire poriën

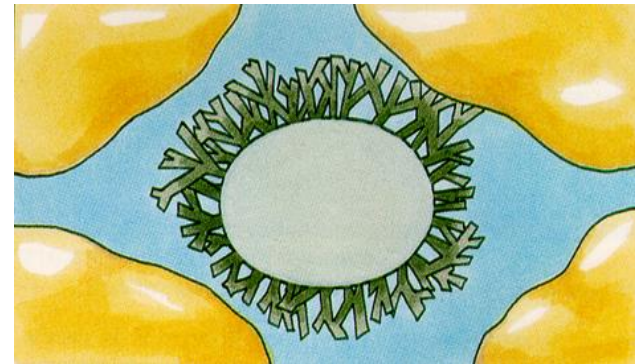
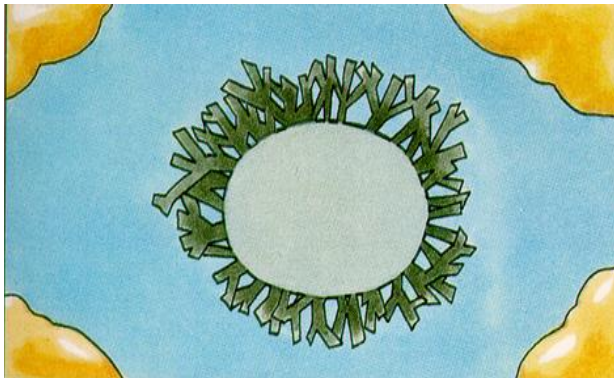
Let op : Dit geldt alleen bij een constant cementgehalte

Water-cementfactor

Wcf = hoog

Wcf = laag

Meer druksterkte

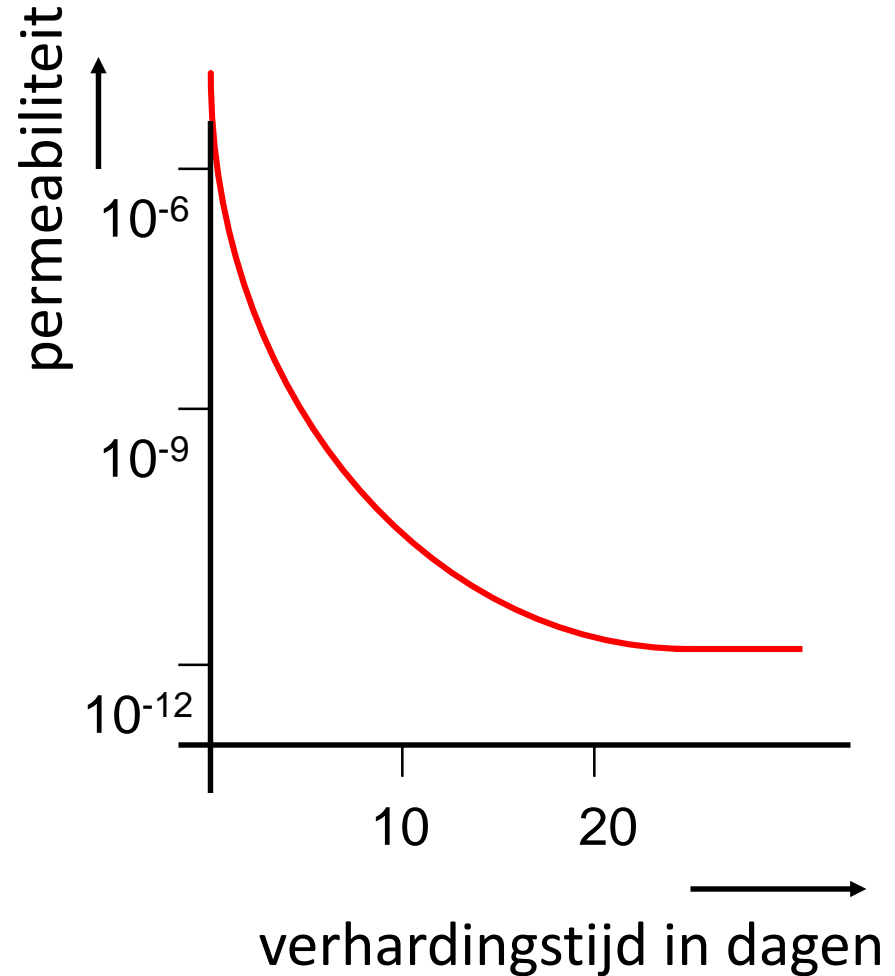

Dichtere structuur

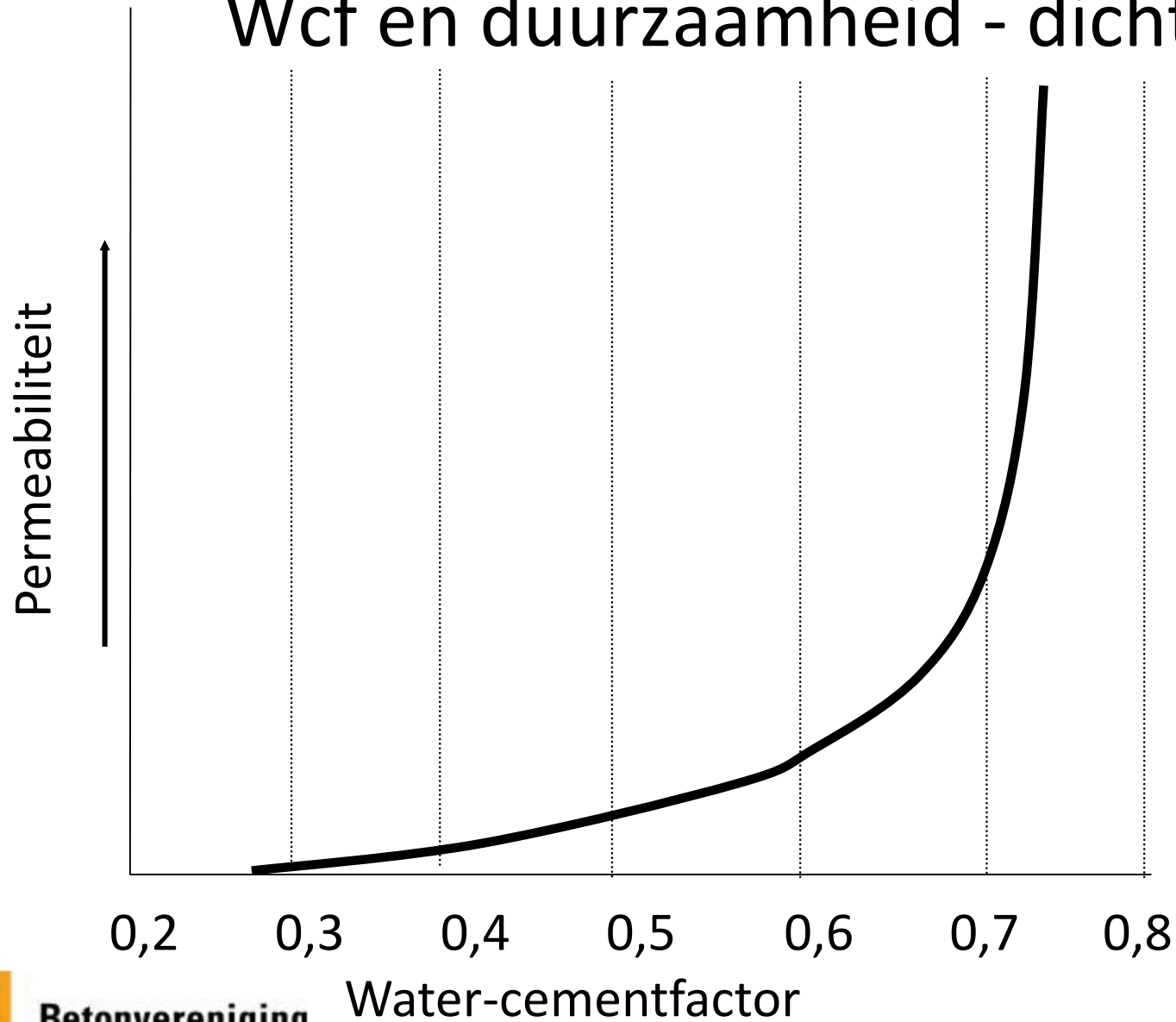

Permeabiliteit

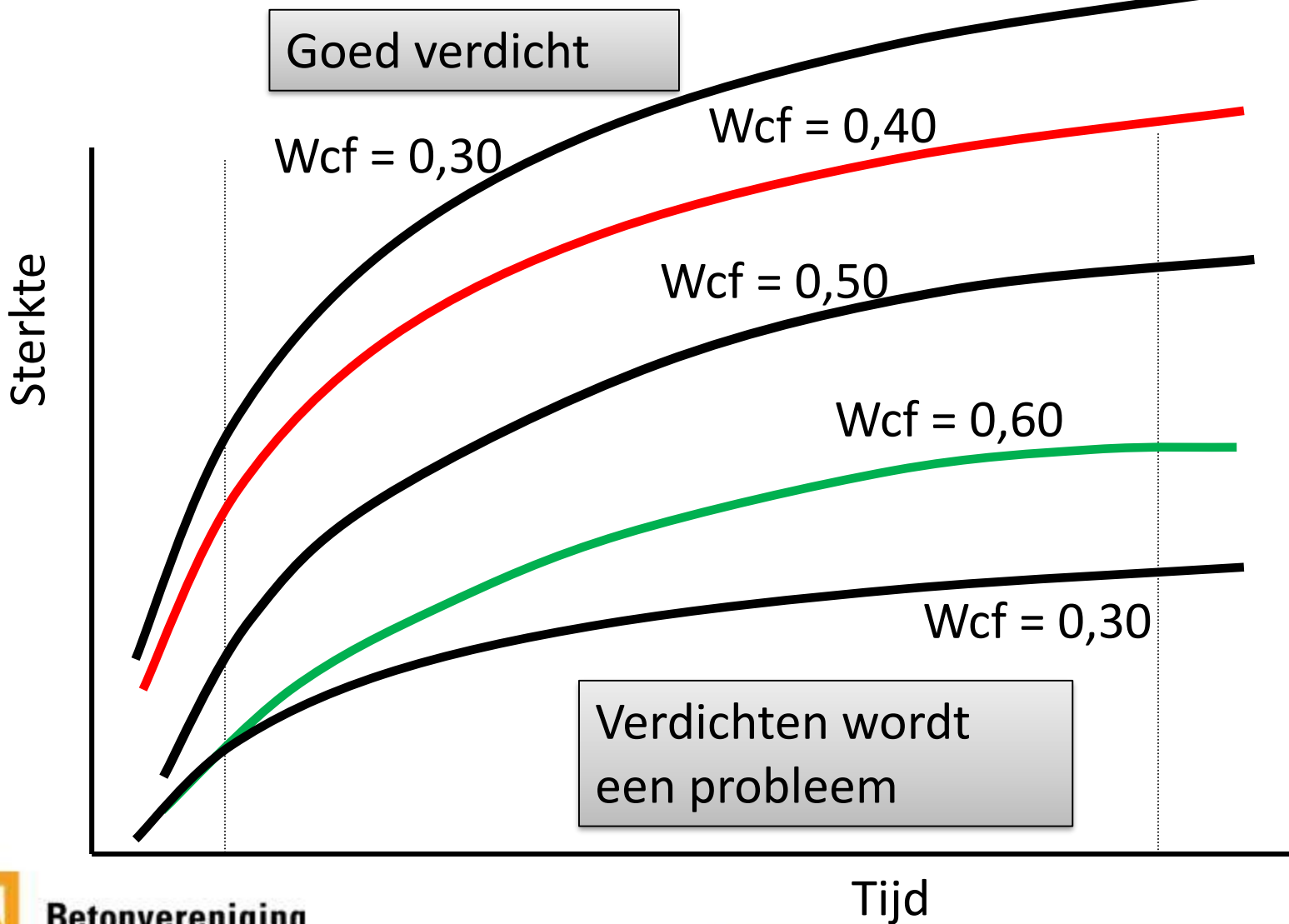
- Het gemak waarmee water zich door een poriënsysteem kan bewegen
- In m/s bij 1 m. waterkolom
- Duurzaamheid

Wcf en duurzaamheid - dichtheid

Wcf en sterkteontwikkeling

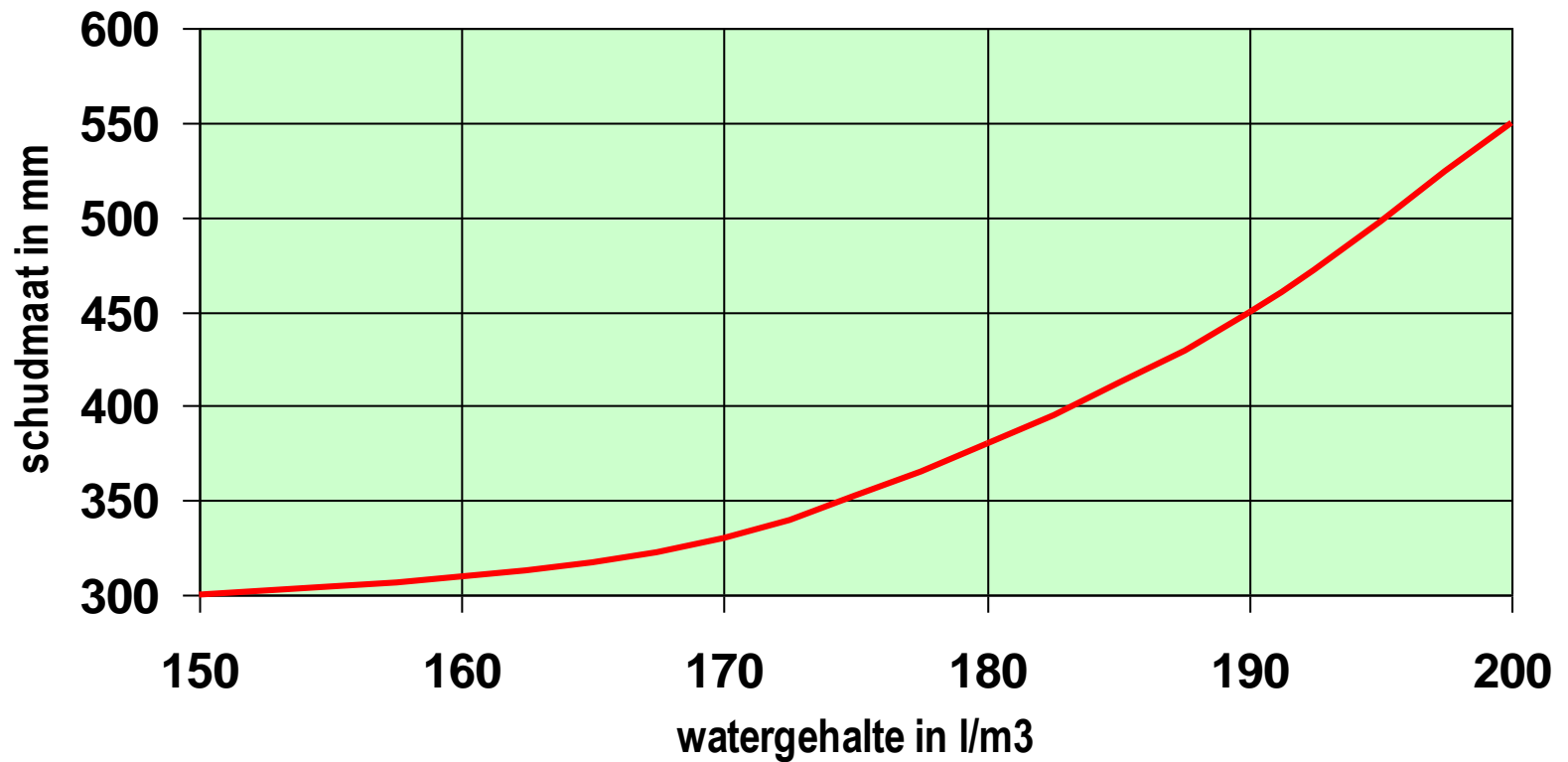

Water-cementfactor

	Wcf = 0,65	Wcf = 0,45
Water t.o.v. cement	Veel	Weinig
Sterkteontwikkeling	Langzaam	Snel
Eindsterkte	Lager	Hoger
Porie diameter	Groter	Kleiner
Duurzaamheid	Slechter	Beter

Verwerkbaarheid

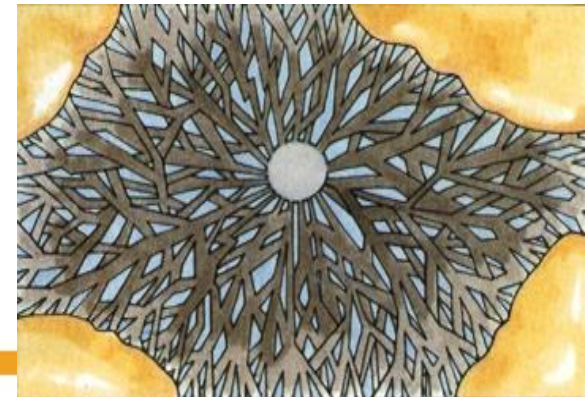

Poriën in de cementsteen

Poriën hebben invloed op:

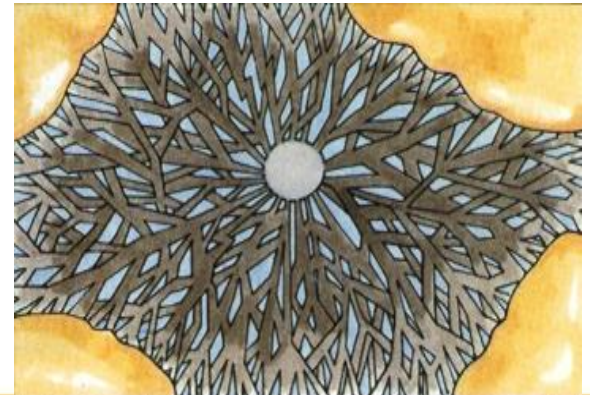
1. De sterkte van de cementsteen
2. Mogelijkheid tot transport van gassen, vloeistoffen en ionen
3. Mogelijkheid van bevriezen van water
4. Gevoeligheid voor uitdrogen van beton

De belangrijkste poriën zijn de capillaire poriën.

Capillaire poriën

- Niet gebonden water (niet verbruikt aanmaakwater)
- In begin doorlopend kanalenstelsel
- Afhankelijk van w/c-factor en hydratatiegraad
- Pore afmeting $10^{-5} - 10^{-3}$ mm
- Verlaagd vriespunt, maar kan bevriezen

Gelporiën

In de cementhydraten zitten ook poriën, de:

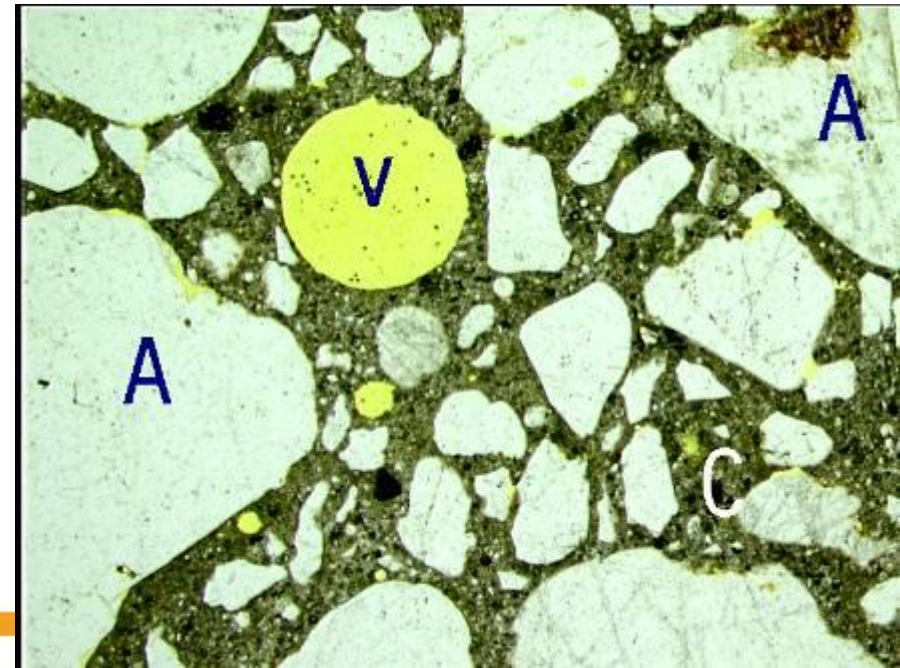
Gelporiën

- Vrijwel geen water transport
- Bevriest niet !!!!
- Porie afmeting tot 0-2 nm

Luchtbelletjes

- Onderbreken doorlopende kanaaltjes
- Verdwijnen gedeeltelijk door verdichten
- Of ze zijn zo stabiel dat ze achterblijven
- Normaal 1 à 2 %, met LBV tot 10 %
- Afmeting ca. 0,1 mm

Plaatje 2,7 x 1,8 mm

Micro-scheuren

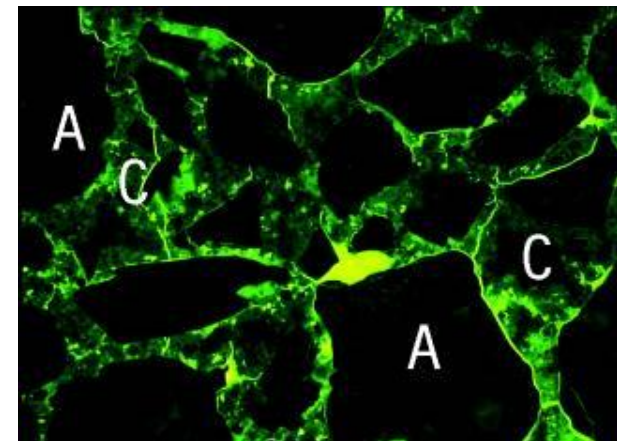
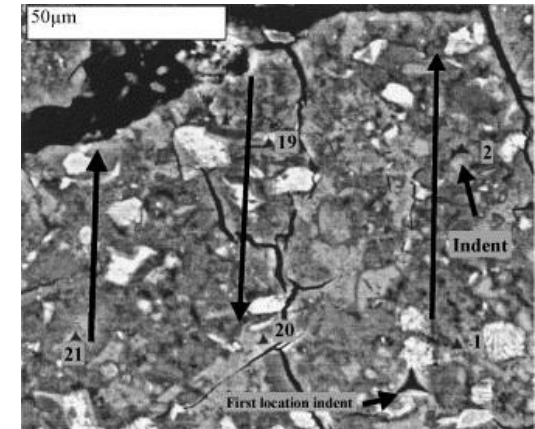
- Discontinuïteit in de cementsteen.
- Spanning in het materiaal is groter dan de treksterkte van de cementsteen
- 0,001 tot 0,1 mm

Oorzaak:

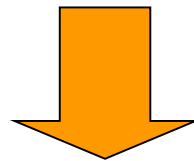
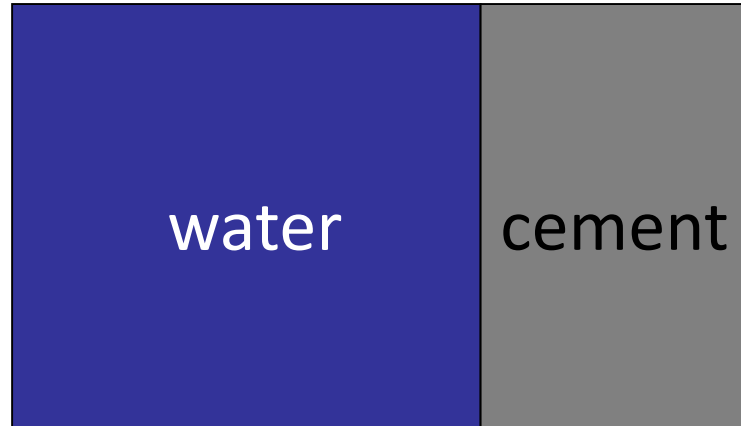
1. Uitwendige krachten
2. Inwendige krachten (krimp)

Gevolg:

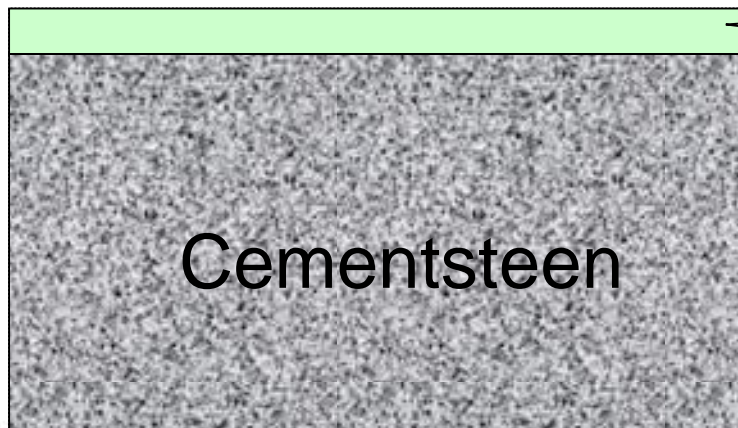
Scheurinleider bij bezwijken

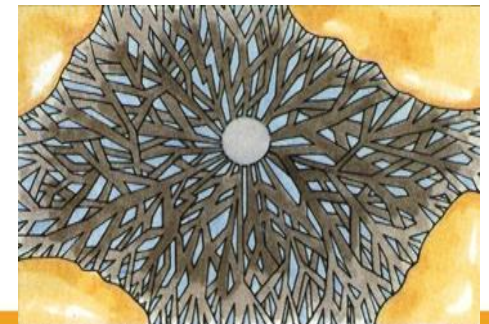
Hydratatie krimp

Verharding

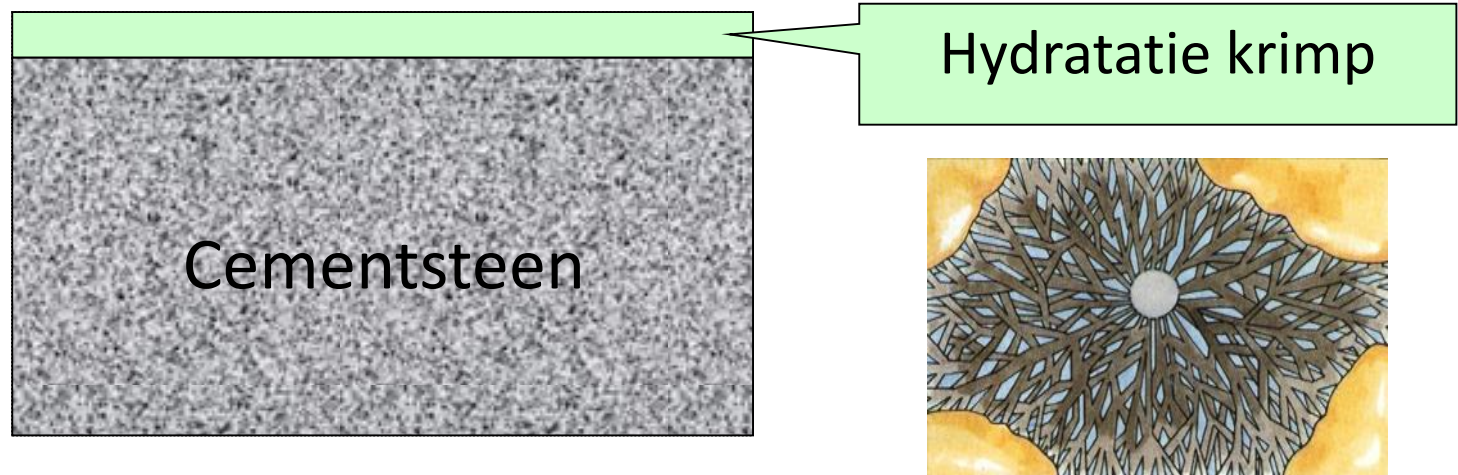
Hydratatie krimp

Hydratatatie krimp

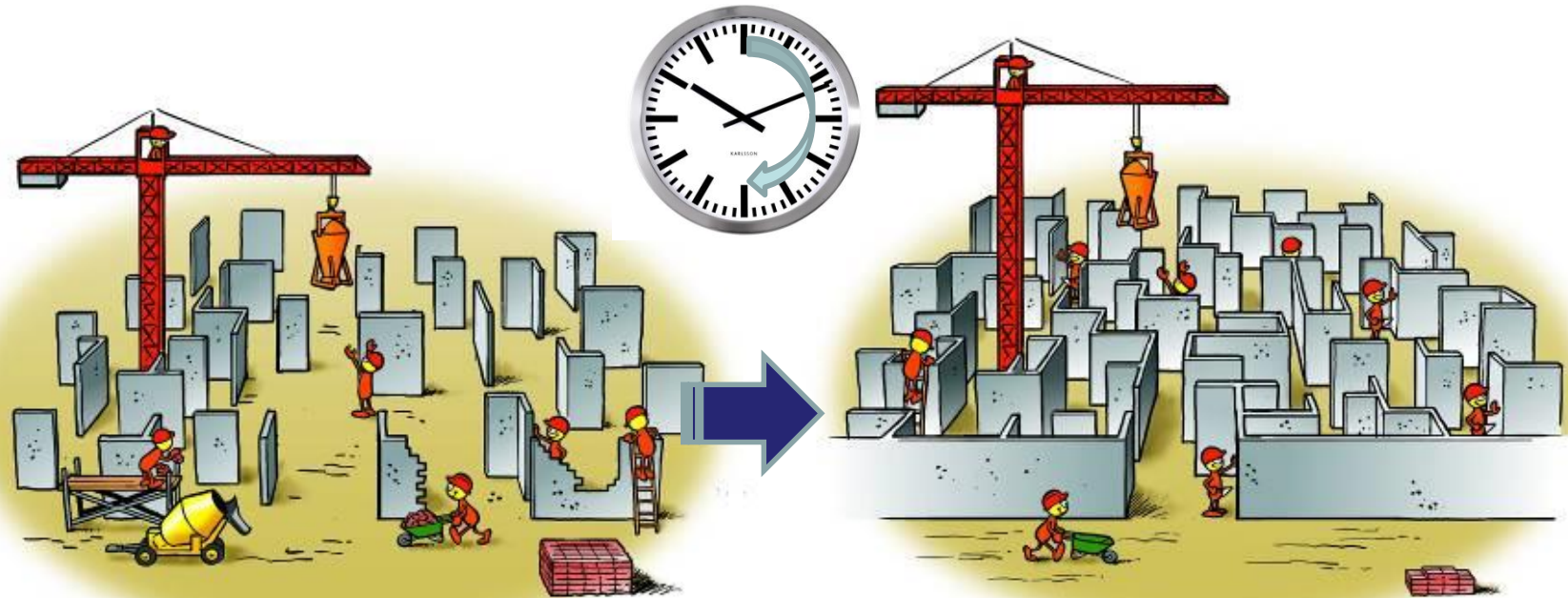
Hydratatatie krimp:

- Resulteert in meer capillair poriënvolume
- Geen invloed op het volume van beton

Cementsteen opbouwen

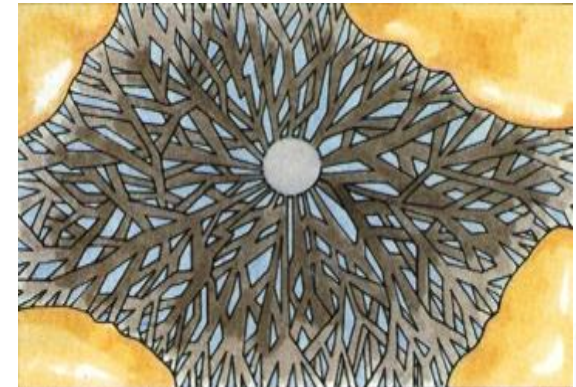
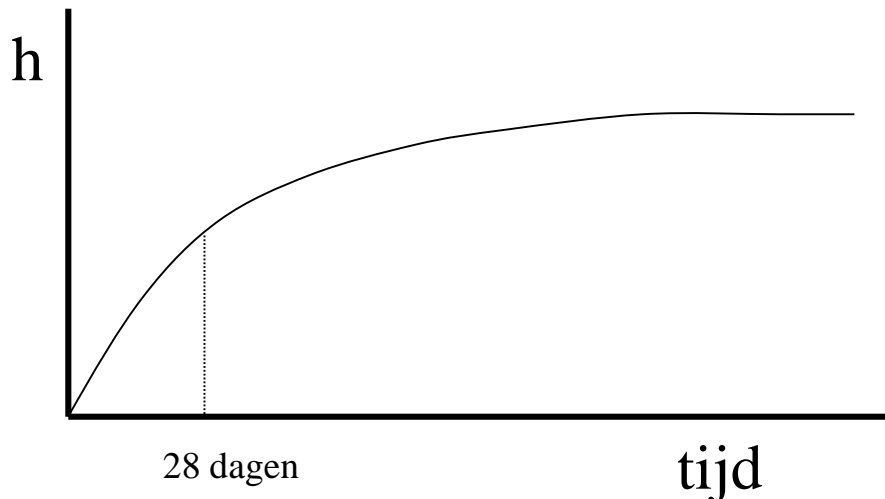

Een dichte cementsteenstructuur wordt in de tijd opgebouwd.

Goed werk heeft tijd nodig!

Hydratatiegraad

- Er is nog niet gereageerd cement in de cementsteen aanwezig
- Hydratatiegraad geeft aan hoeveel cement er reeds heeft gereageerd.
- Aanduiding met de letter “h”

Hydratatiegraad

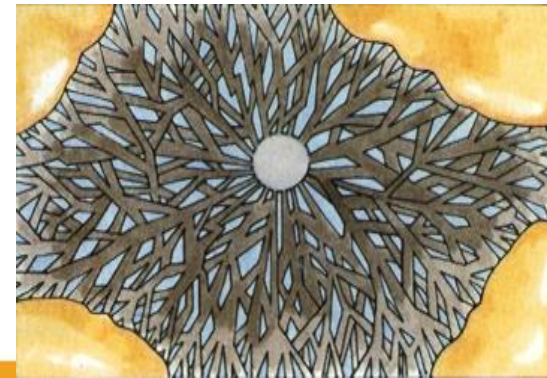
$$h = \frac{\text{hoeveelheid gehydrateerd cement}}{\text{de oorspronkelijke hoeveelheid cement}}$$

Voorbeeld

Cement 320 kg/m³ en h = 0,6

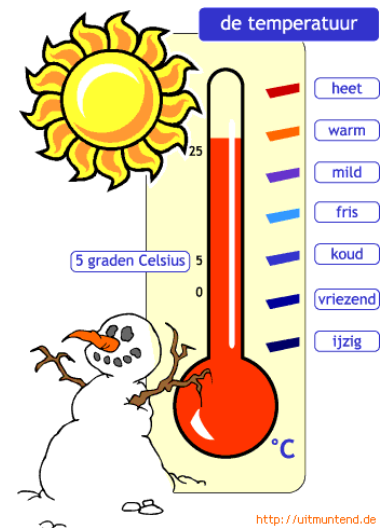
⇒ 192 kg gehydrateerd cement

⇒ 128 kg ongehydrateerd cement

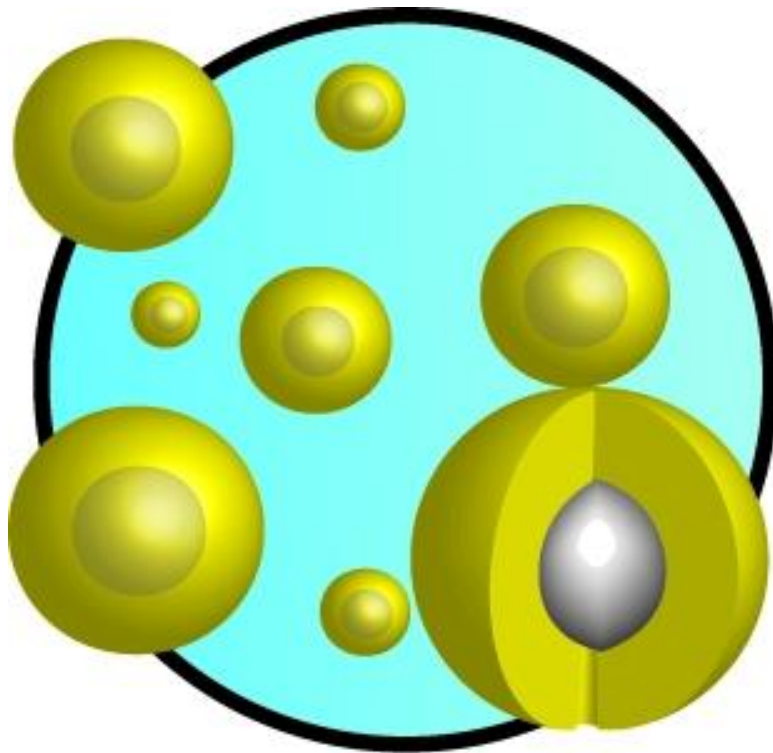

Overige invloeden op de Lijm

- Invloed van de fijnheid van het cement
- Invloed van de temperatuur
- Invloed van de materialen zelf

Fijnheid van het cement

Cementkorrels reageren van buiten naar binnen.

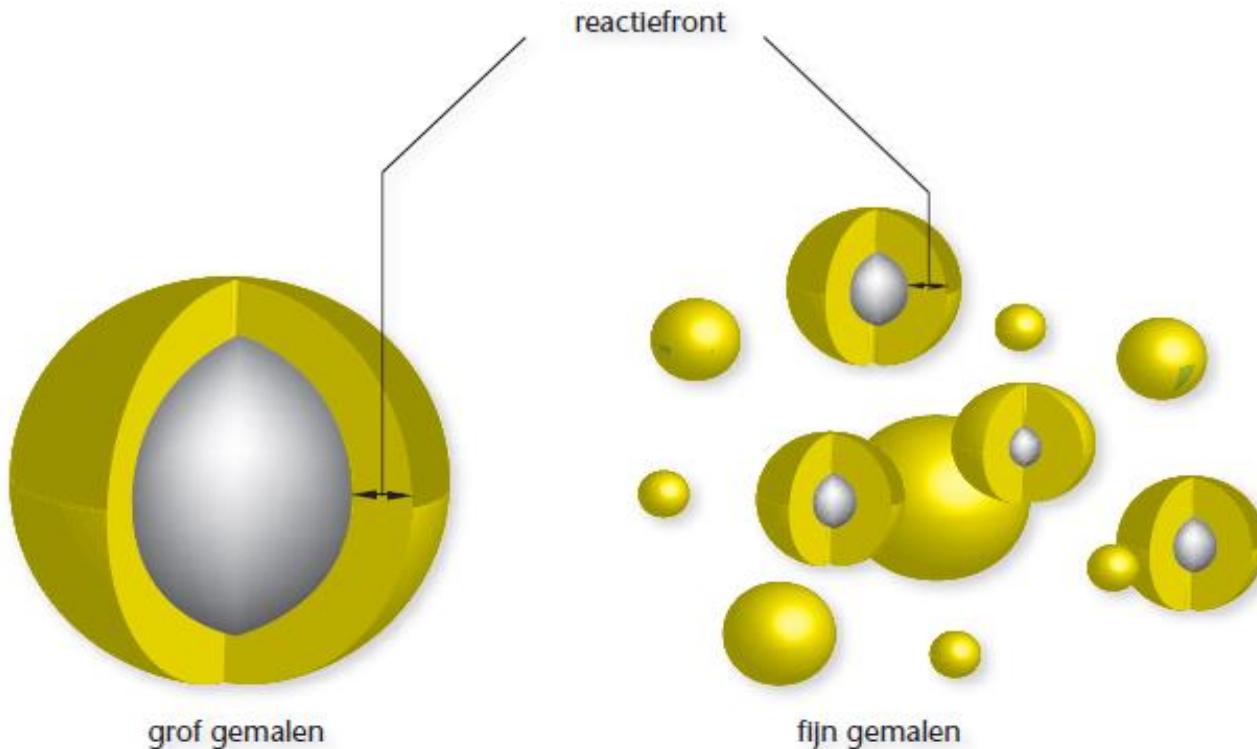
Grijs: Nog niet gereageerd

Geel: Reactieproduct

Fijnheid van het cement

Een fijner gemalen cement heeft:

- een hogere hydratatiesnelheid

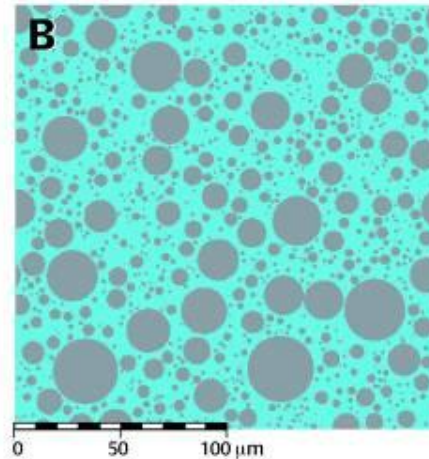
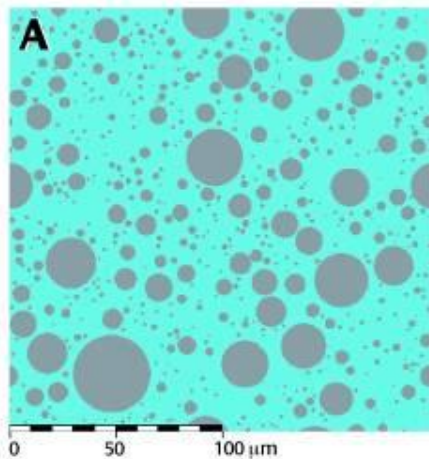

Fijnheid van het cement

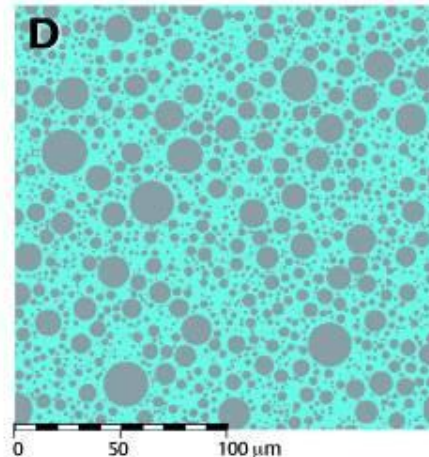
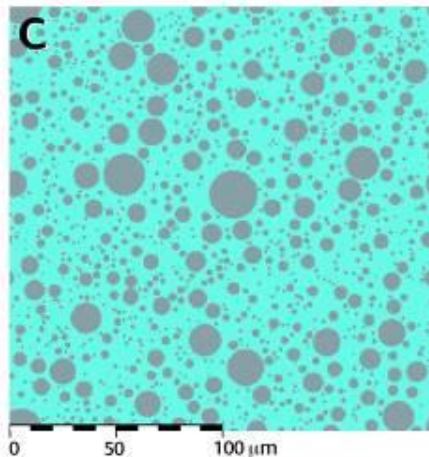
$W_{cf} = 0,60$

$W_{cf} = 0,30$

Grof cement

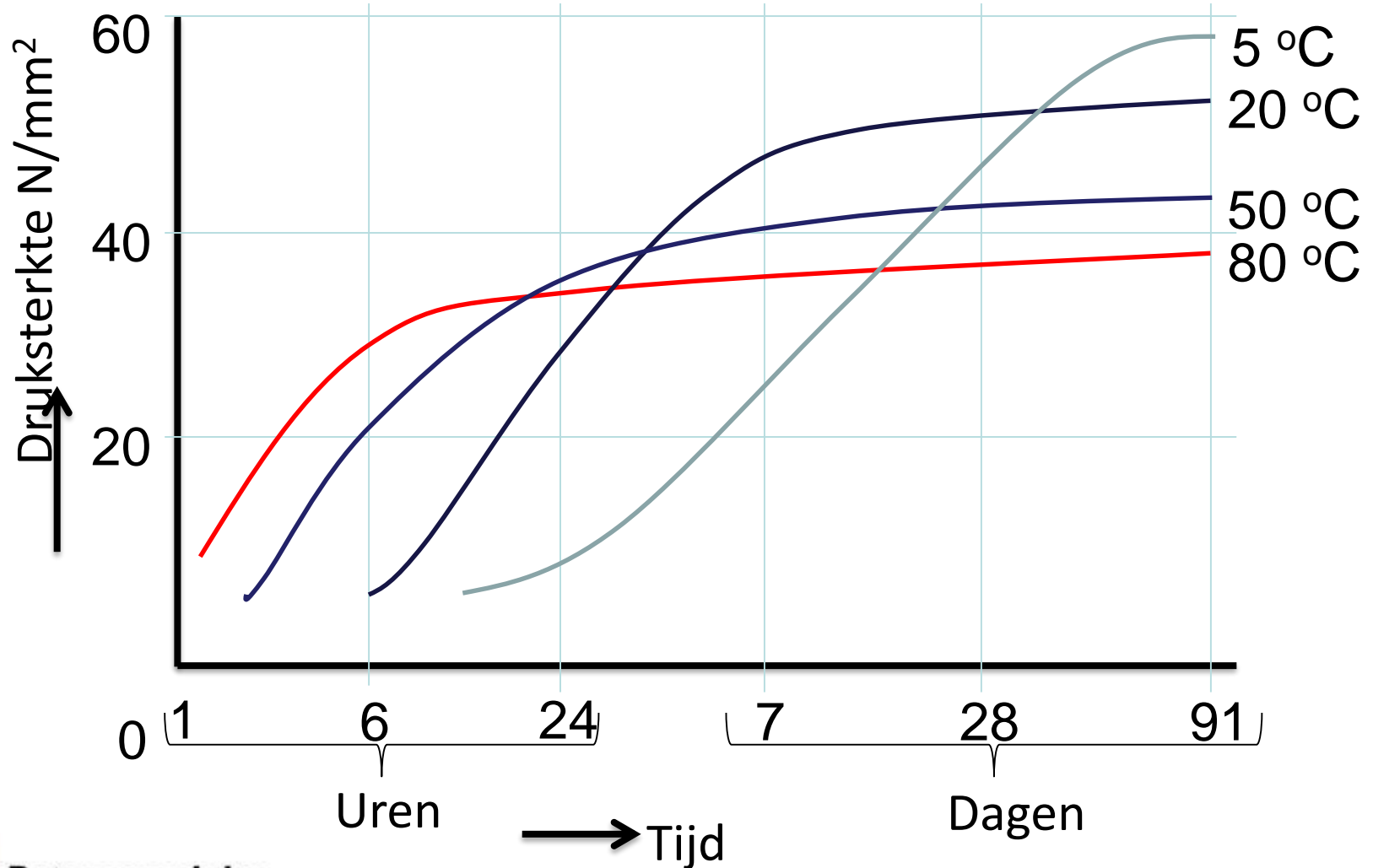

Fijn cement

Een fijner gemalen cement levert kleinere poriën en een fijner capillair poriënsysteem

Temperatuur en sterkte

Samenstelling cementsteen

We nemen nu twee van de basiscomponenten van cementsteen in beschouwing :

- Water
- Cement

Aanmaakwater

Uitgangspunt

Water mag geen invloed hebben op:

- de hydratatie van cement
- duurzaamheid van beton

Herkomst van water

- Drinkwater
- Teruggewonnen water op de betonindustrie.
- Bronwater; grondwater, oppervlaktewater.
- Industrieel water
- Zeewater of brakwater
- Huishoudelijk afvalwater of rioolwater

Bepaling van de geschiktheid

Stap 1: Eerste beoordeling

- A. Zintuigelijke controle
- B. Basis chemische analyse

Optie 1:

A en B voldoen beide

Keuze:

Of stap 2 of stap 3

Stap 2
Betononderzoek

OF !!!!

Stap 3
Aanvullende chemische analyse

Bepaling van de geschiktheid

Stap 1: Eerste beoordeling

- A. Zintuigelijke controle
- B. Basis chemische analyse

Optie 2:
B voldoet niet

Water
Wordt afgekeurd

Bepaling van de geschiktheid

Stap 1: Eerste beoordeling

- A. Zintuigelijke controle
- B. Basis chemische analyse

Optie 3:

A voldoet niet
B voldoet wel

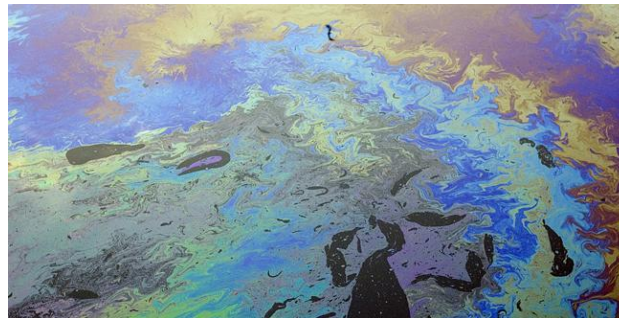
Goedkeuring alleen
mogelijk via stap 2

Stap 2
Betononderzoek

Zintuigelijke beoordeling

	Beoordeling
Kleur	Moet helder zijn
Geur	Natuurlijk ruiken
Schuim	Geen schuim blijven staan na schudden
Bezinksel	Dunne laag na een half uur
Zuurgraad	pH-waarde moet hoger zijn dan 4
Humuszuren	Natronloogproef max. lichtbruin na 1 uur
Olie en Vet	Geen sporen van zichtbaar zijn

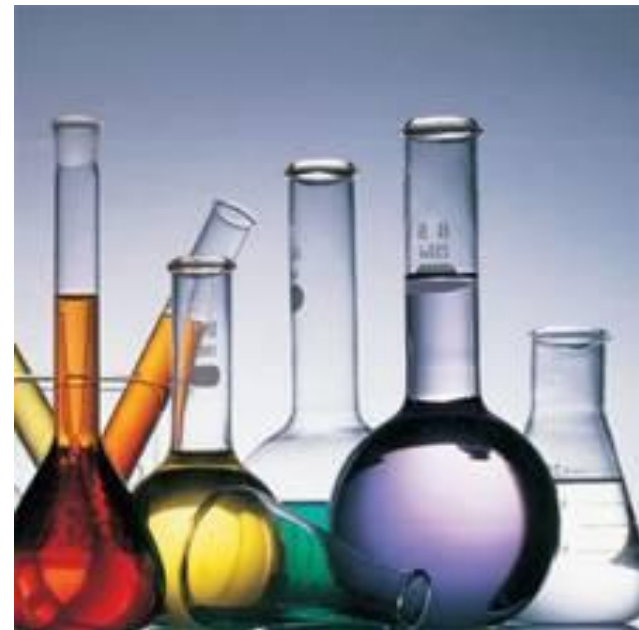

Basis chemische analyse

Gezocht wordt naar schadelijke bestanddelen:

- Chloriden   Corrosie
- Sulfaatgehalte   Sulfaataantasting
- Alkaliën   ASR

Zie tabel 4.2

Betononderzoek

Bindtijd

Toestel van Vicat

BB min 1 uur

EB min 12 uur

Max 25 %
afwijking van de
referentie

Druksterkte

Na 7 dagen
tenminste 90 %
van de sterkte
van de
referentie

Aanvullende chemische analyse

Gezocht wordt naar schadelijke bestanddelen:

- Suiker   Vertraging
- Fosfaat   Vertraging
- Nitraat   Corrosie van wapening
- Lood of zink   Arbo

Zie tabel 4.2

Hergebruik van spoelwater

Eisen voor toepassing spoelwater

1. Minimaal 1x per dag bepalen volumieke massa
2. Max. 1,0 % vaste stof t.o.v. de massa van het toeslagmateriaal mag per m^3 worden gedoseerd.

Voorbeeld:

Volumieke massa spoelwater = 1,12 kg/l

Spoelwater bevat 0,229 kg vaste stof per liter (tabel 4.3)

Toeslagmateriaal 1800 kg/m^3

Maximaal $18/0,229 = 78,6$ l spoelwater doseren per m^3 .

Cement

Definitie:

Een fijn gemalen hydraulisch materiaal, dat na mengen met water een min of meer plastische massa vormt, die zowel onder water als in de lucht verhardt en daartoe geschikte materialen aaneen kan kitten tot een ook in water stabiele massa.

Cement of Bindmiddel

Cement:

Kant en klaar, in de cementfabriek samengesteld cement dat voldoet aan de eisen in de cementnorm

Bindmiddel:

Zelf samengesteld, in de betonfabriek of betoncentrale. Een bindmiddel bestaat altijd uit een cement + een zelf gedoseerd **bestanddeel** voor cement. Hierbij moeten we voldoen aan de CUR-Aanbeveling 48

Bestanddelen voor cement en bindmiddel

Hydraulische

K: portlandcement klinker

Latent hydraulisch

S: gegranuleerde hoogovenslak

Puzzolanen

D: microsilica

P: natuurlijke puzzolanen

Q: gebrande natuurlijke puzzolanen

V: silica houdende poederkoolvliegias

W: calcium houdende poederkoolvliegias

T: gebrande leisteen

Inert materiaal

L: kalksteenmeel (TOC < 0,50 %)

LL: kalksteenmeel (TOC < 0,20 %)

Inert - Reactief

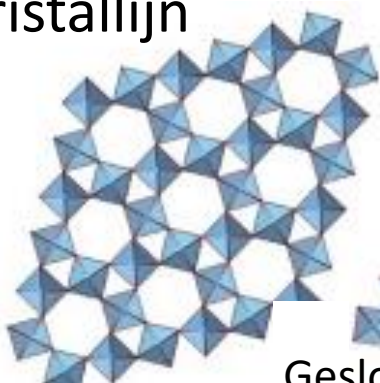
Zand

Glas

Inert
Kristallijn

Gesloten structuur

*Verhitten
&
Afkoelen*

Reactief
Amorf of glasachtig

Open structuur

B) Amorf

Portlandcementklinker

Basismateriaal voor alle cementen.

Grondstoffen

Kalksteen/Mergel

$C = CaCO_3$ (calciet)

Zand/vliegas

$S = SiO_2$ (siliciumoxide)

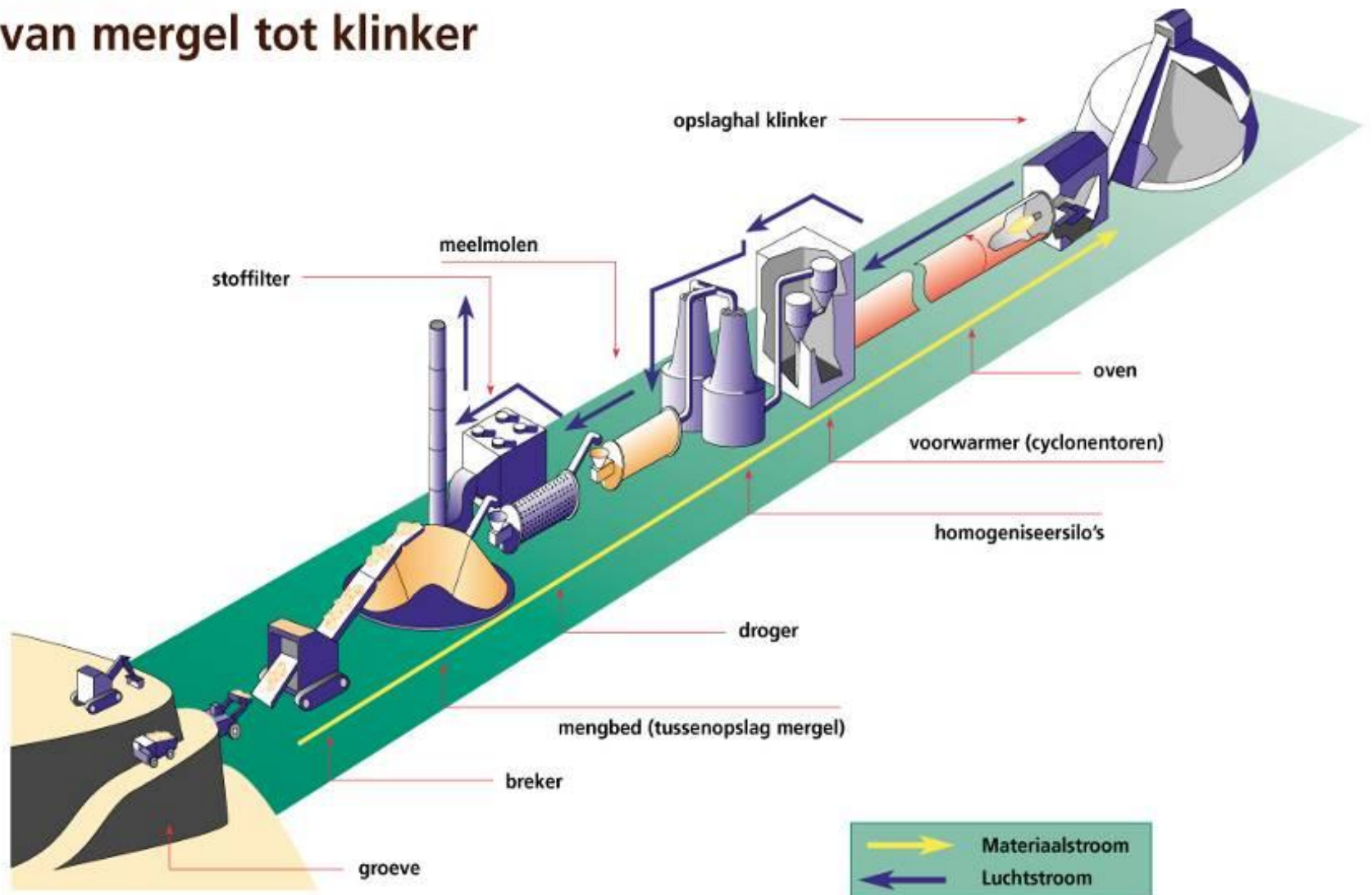
Klei/zand

$A = Al_2O_3$ (aluminiumoxide)

Pyriet-as

$F = Fe_2O_3$ (ijzeroxide)

Productieschema van mergel tot klinker

Mergelgroeve

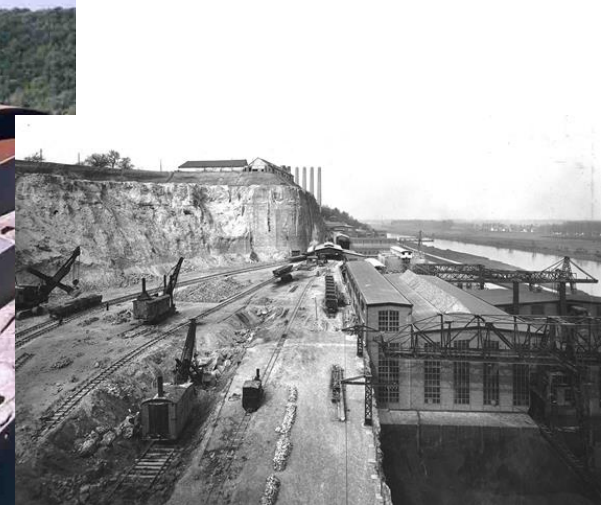
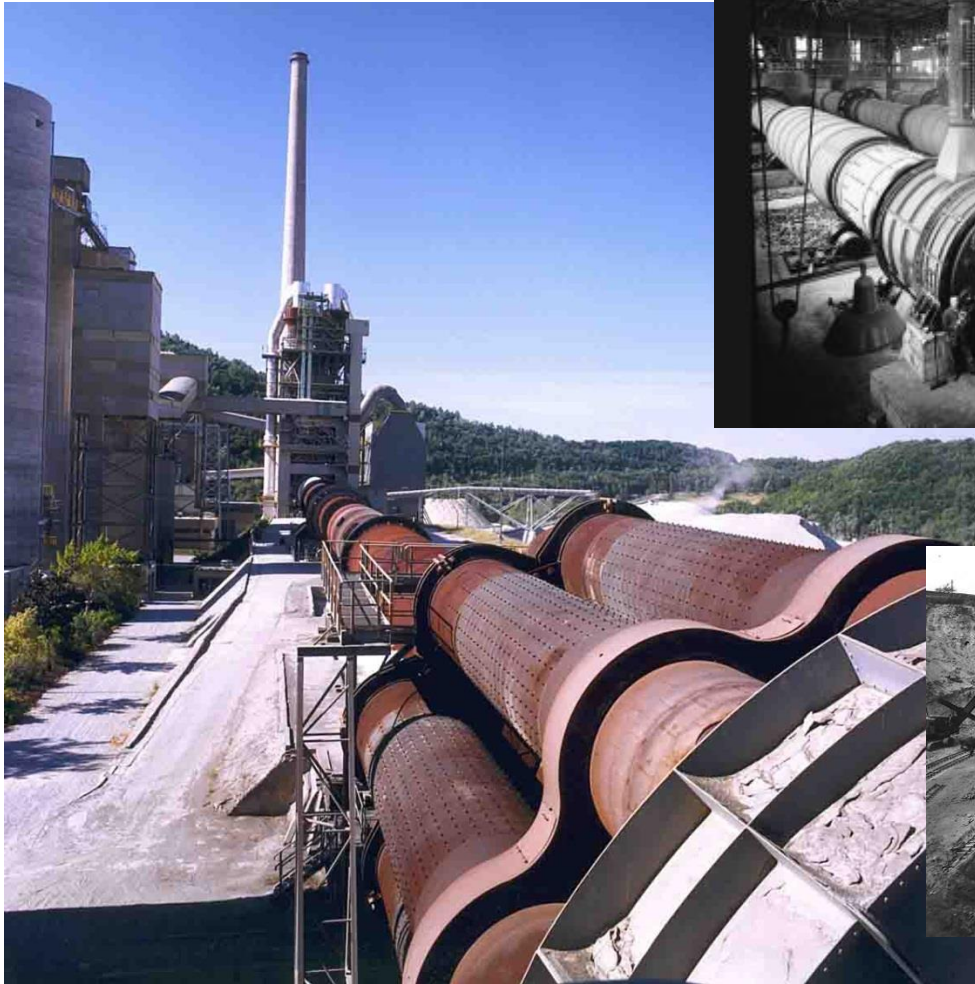
Mergelwinning

Mergelbed

Klinkeroven

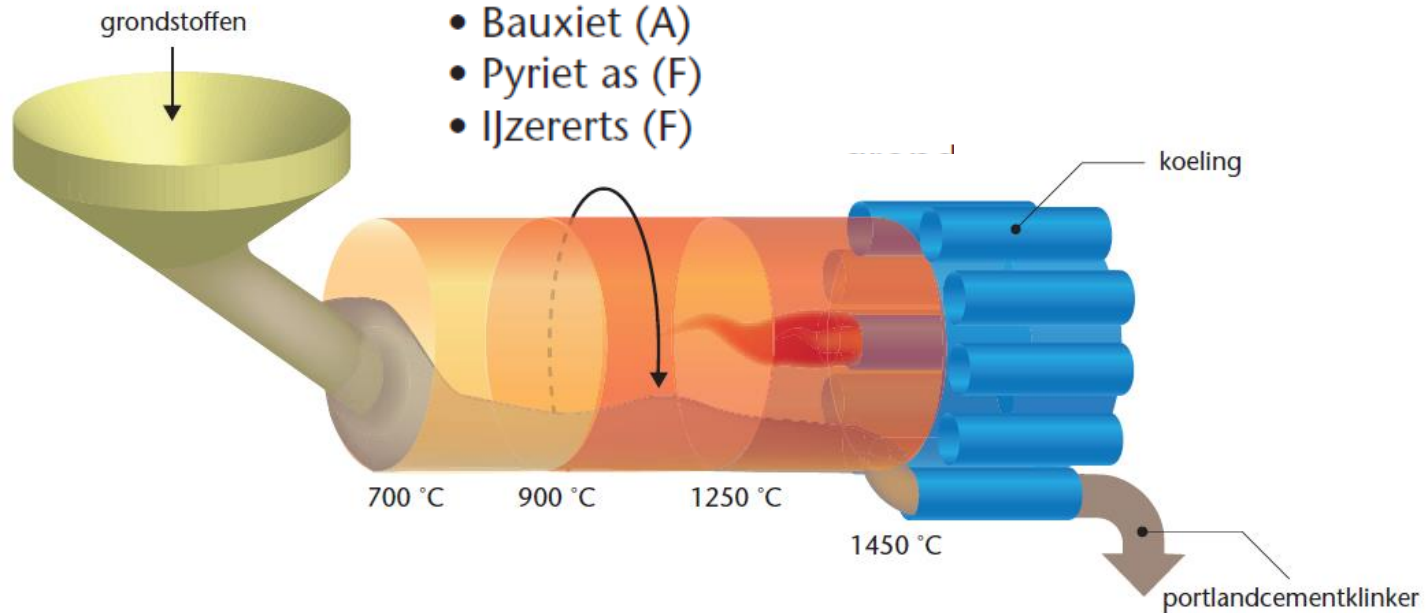

Brander in oven

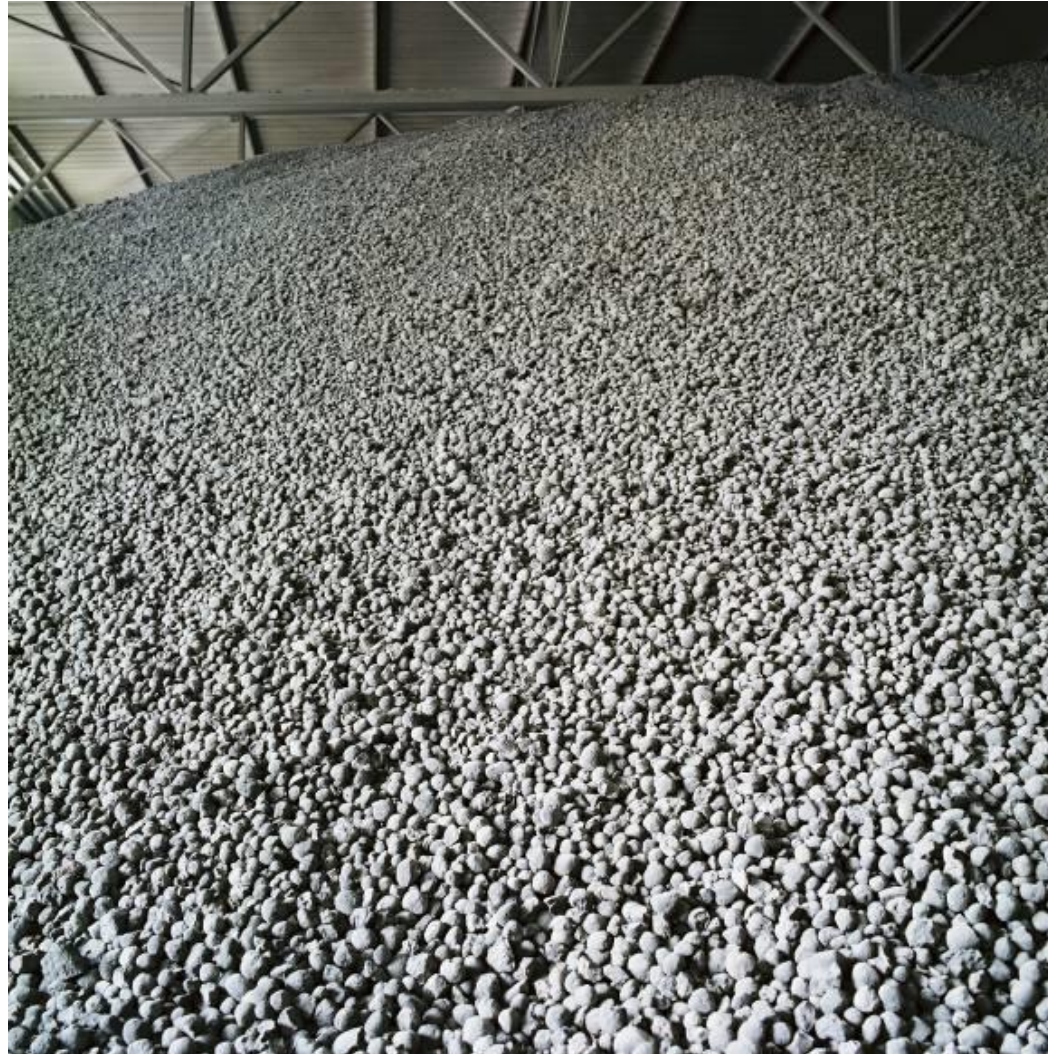
Grondstoffen

- Kalksteen (C)
- Klei (C, S, A en F)
- Poederkoolvliegias (S, A)
- (Kwarts)zand (S)
- Kaoliniet (A, S)
- Bauxiet (A)
- Pyriet as (F)
- IJzererts (F)

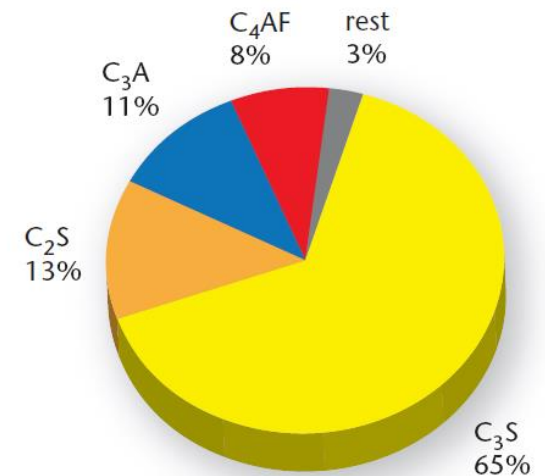
Portlandcementklinker

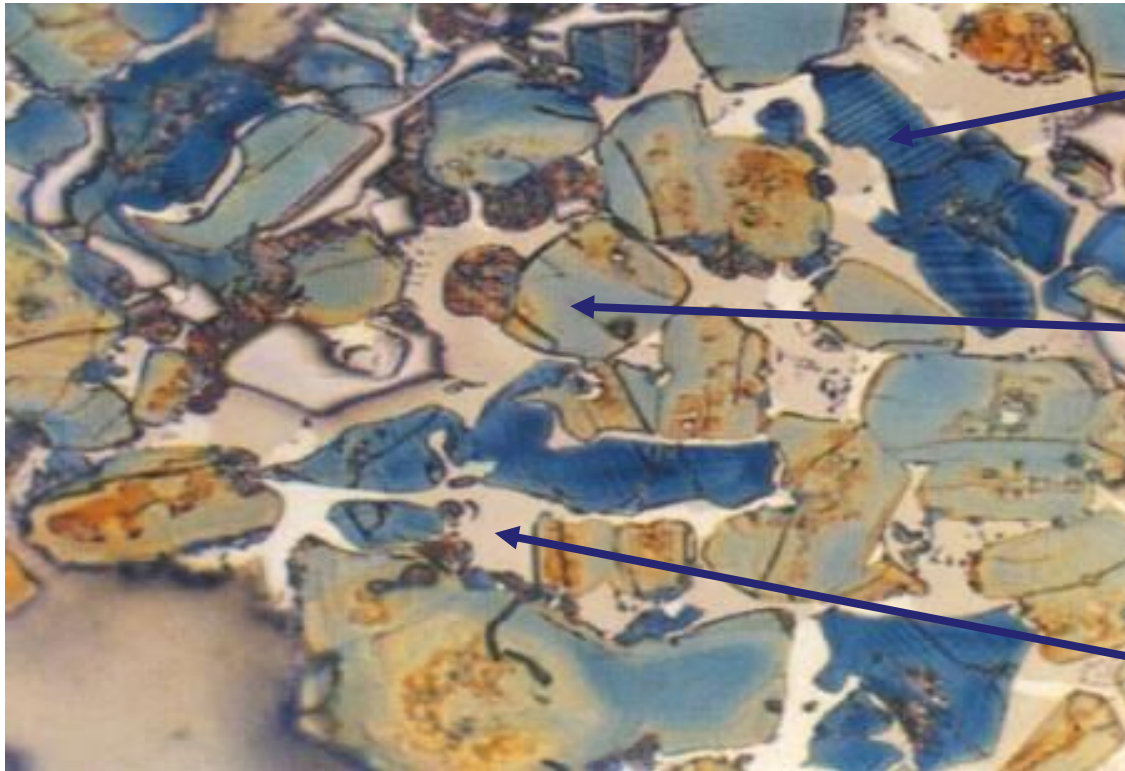
Portlandcementklinker

Klinkermineralen

- $3\text{CaO}\cdot\text{SiO}_2$ $\Rightarrow$ C_3S (65 %)
- $2\text{CaO}\cdot\text{SiO}_2$ $\Rightarrow$ C_2S (13 %)
- $3\text{CaO}\cdot\text{Al}_2\text{O}_3$ $\Rightarrow$ C_3A (11 %)
- $4\text{CaO}\cdot\text{Al}_2\text{O}_3\cdot\text{Fe}_2\text{O}_3$ $\Rightarrow$ C_4AF (8 %)

Portlandcementklinker

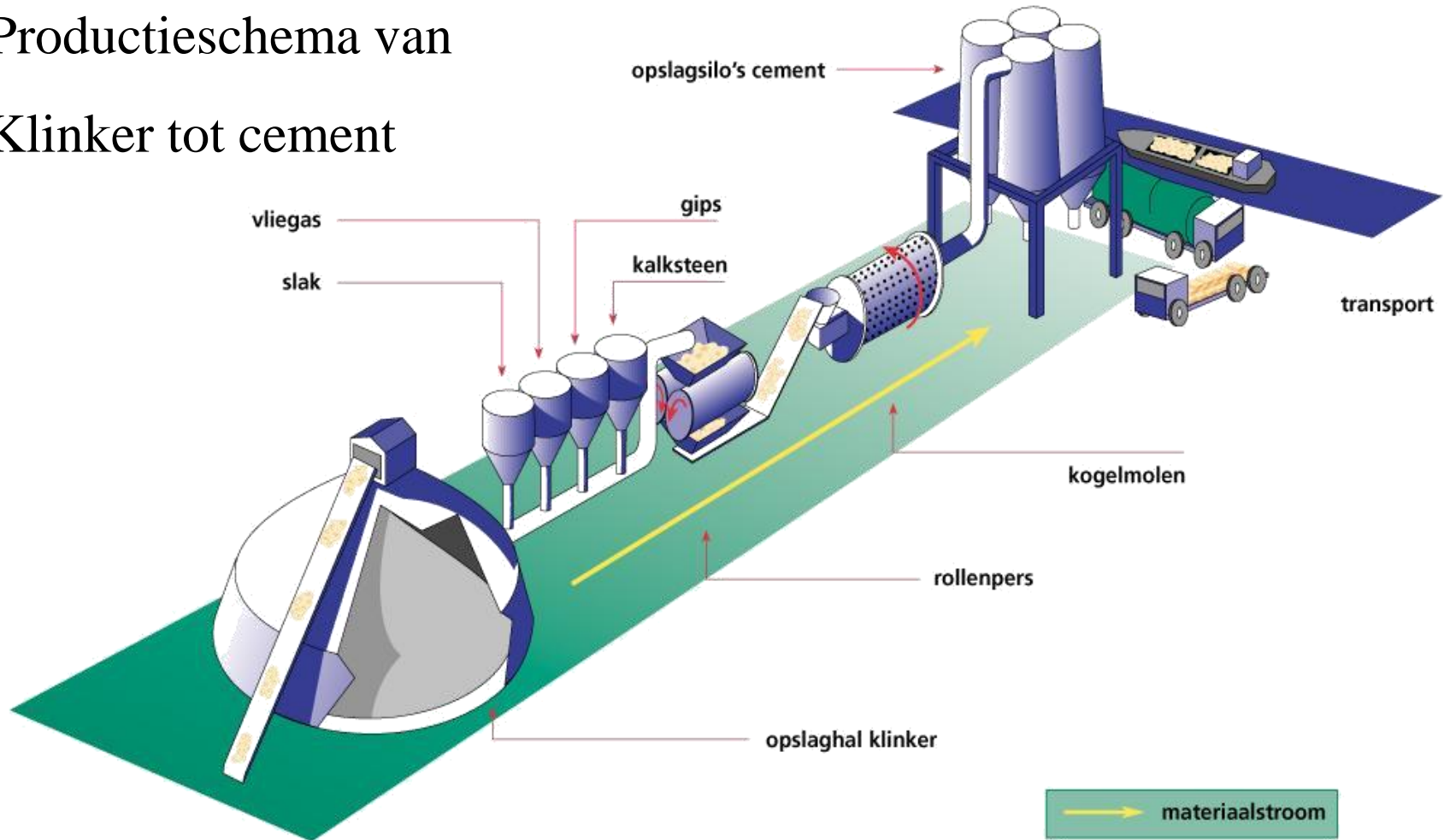

C2S

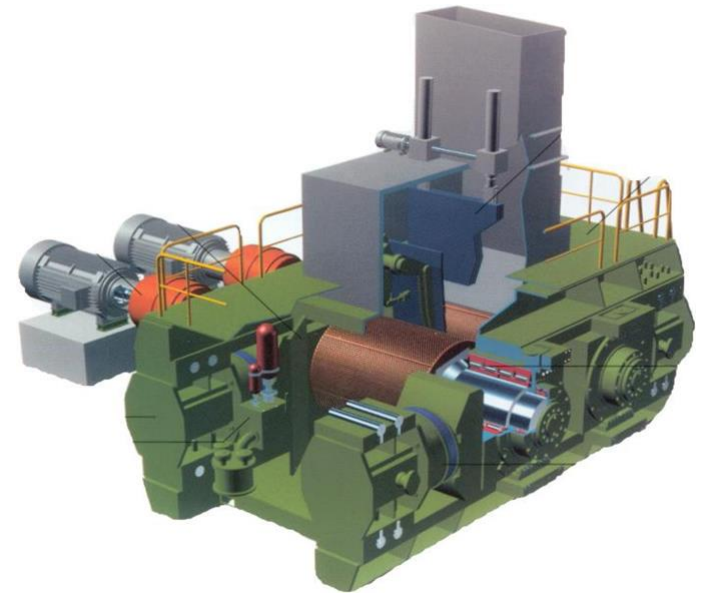
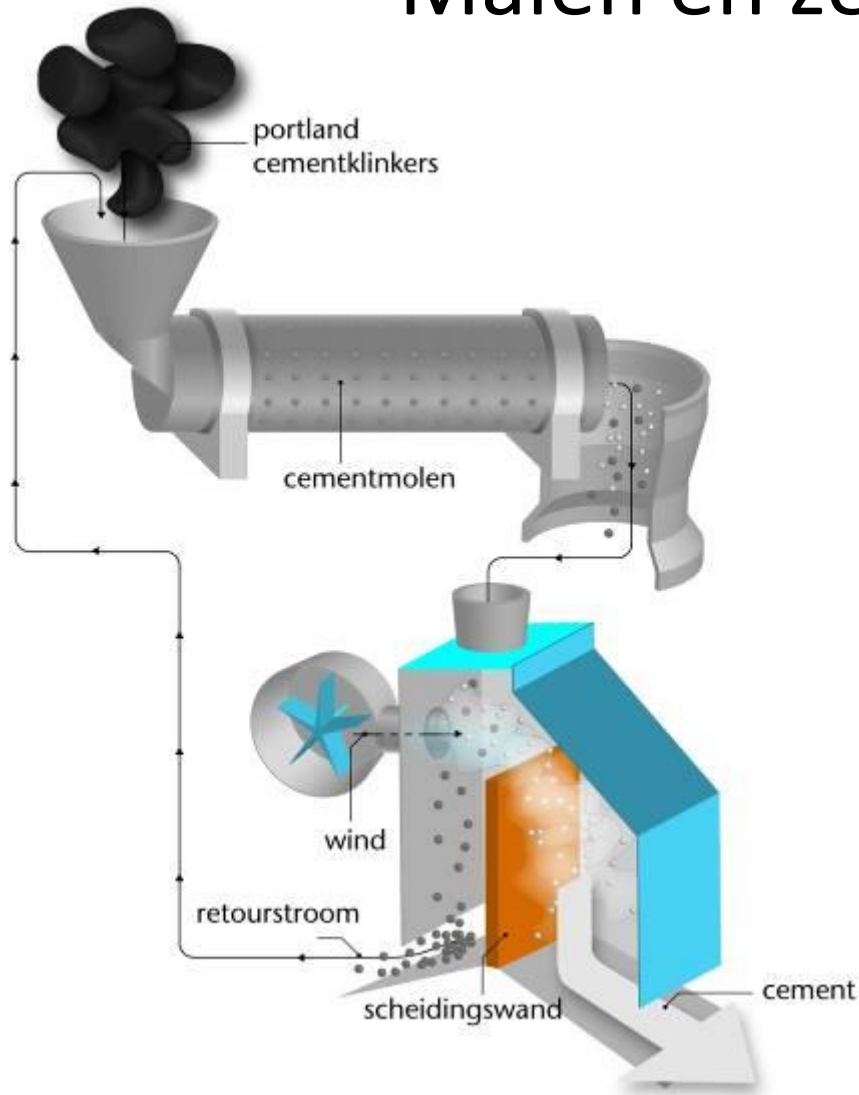
C3S

C3A & C4AF

Productieschema van Klinker tot cement

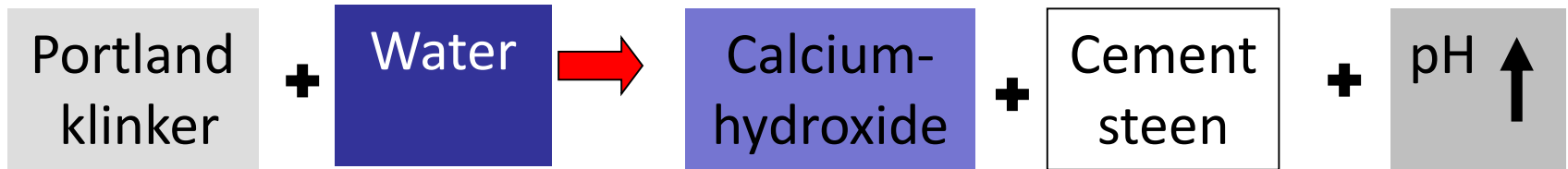

Malen en zeven

Reactie portlandcementklinker

Hydraulisch

Hydratatie klinkermineralen

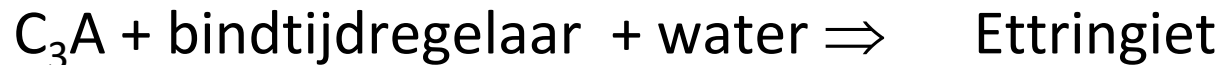
Sterkte

Hoge pH
(Alkaliën)

C_3A wil direct reageren met water (Snelbinding).

Daarom:

Reactie wordt uitgesteld

C_4AF reactie draagt niet bij aan de sterkte.

Bindtijdregelaar

C₃A wil heftig reageren met water

Bindtijd regelaar:

- Calciumsulfaat (Gips)

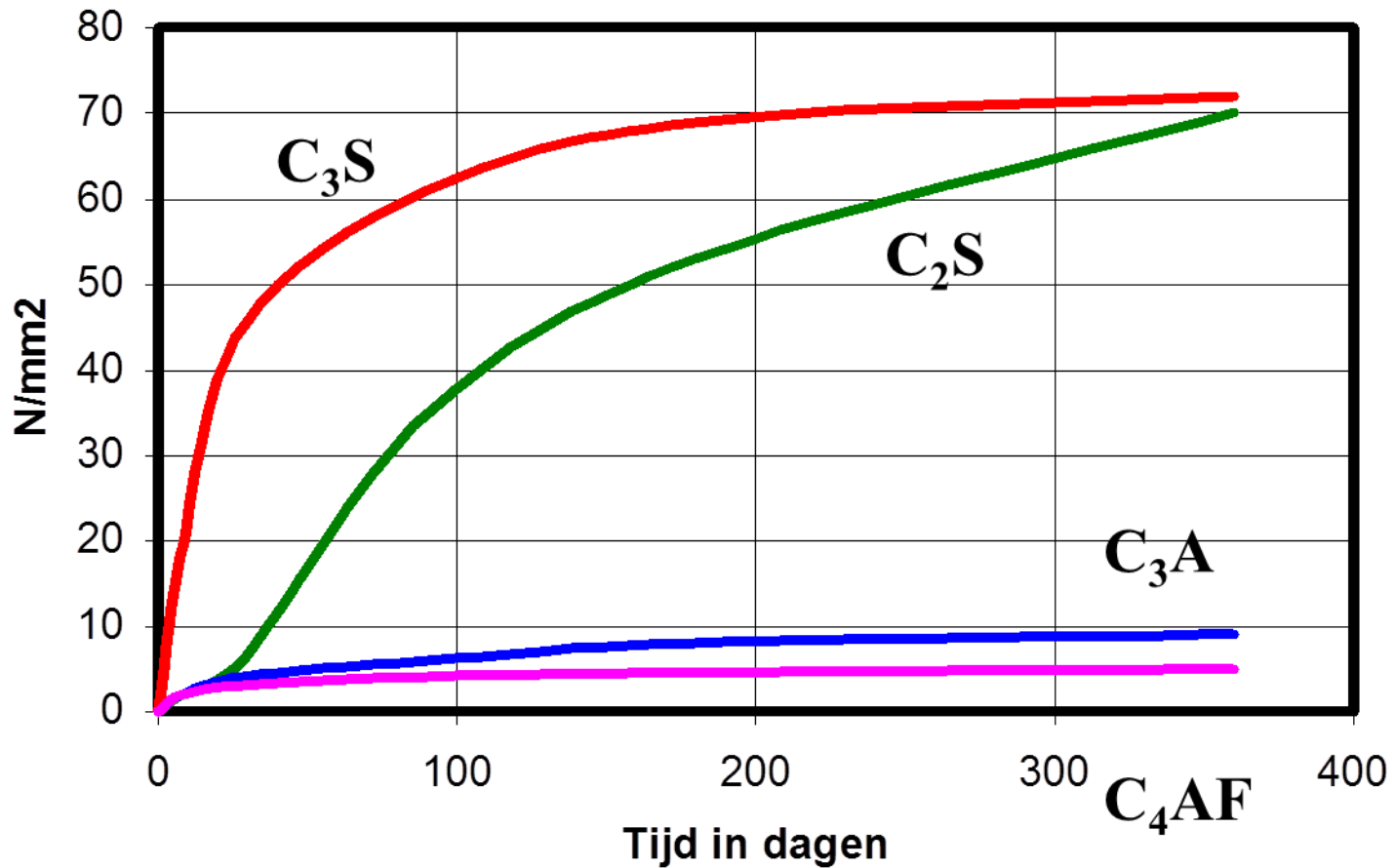

Ettringiet:

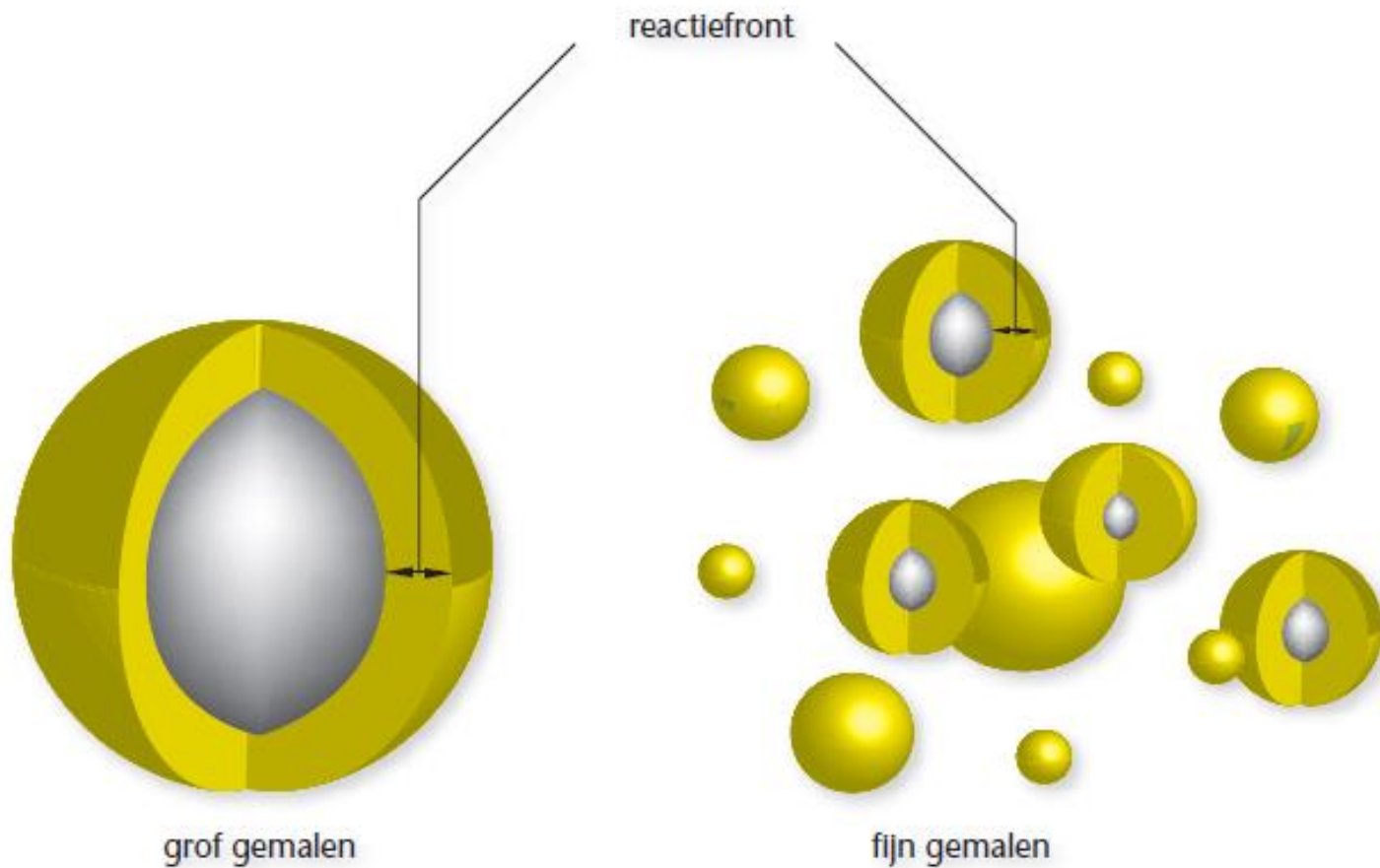
- Reactieproduct van Gips + C₃A en water
- Afsluitende laag
- Dit zorgt ervoor dat beton een open tijd heeft

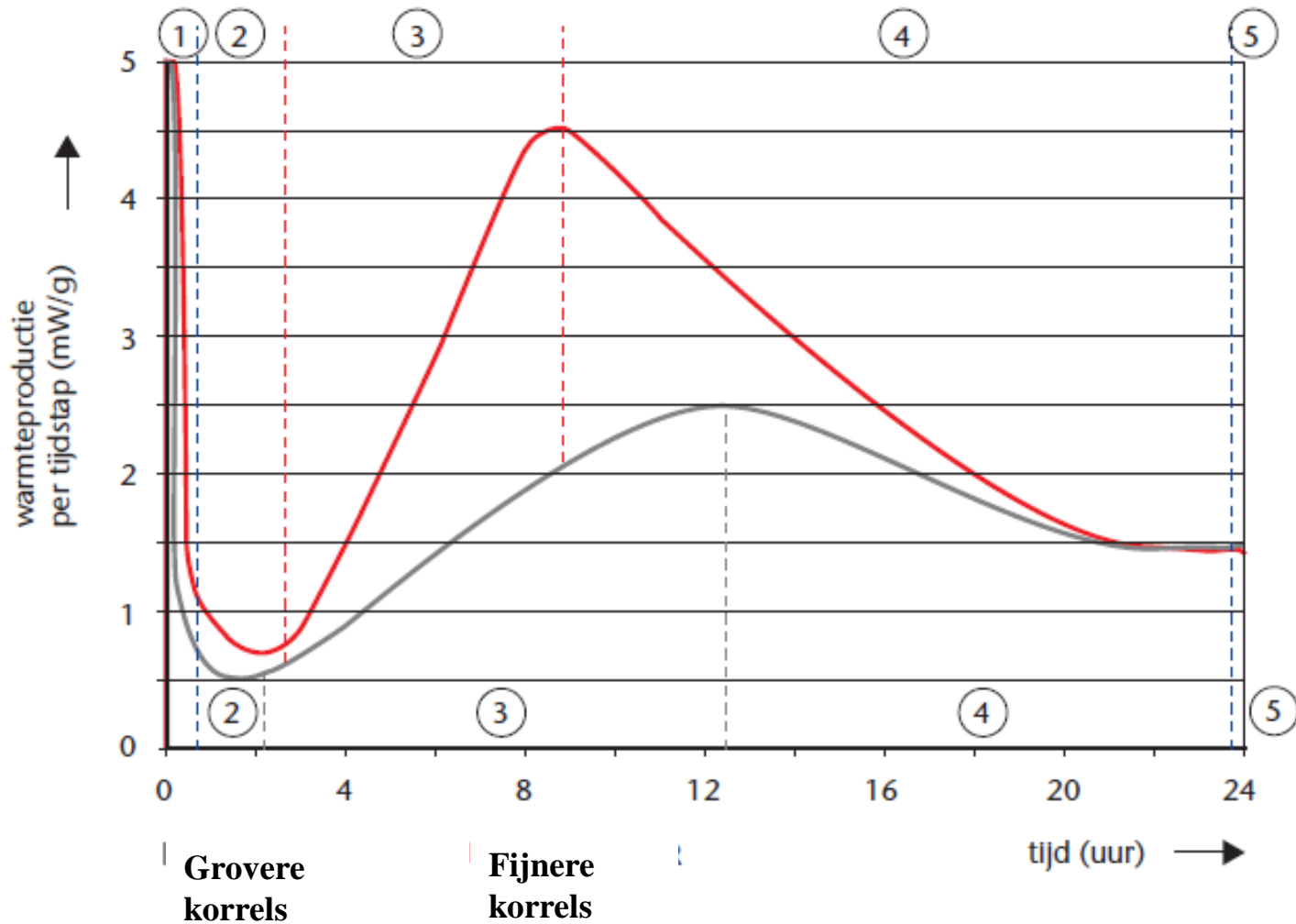
Sterkte ontwikkeling

Invloed van de fijnheid

Reactie stadia

Latent hydraulisch

Materiaal:

Gegranuleerde hoogovenslak (S)

Latent hydraulische eigenschap:

De slak-mineralen reageren met water tot in water vrijwel **onoplosbare** hydratatieproducten .. Cementsteen.

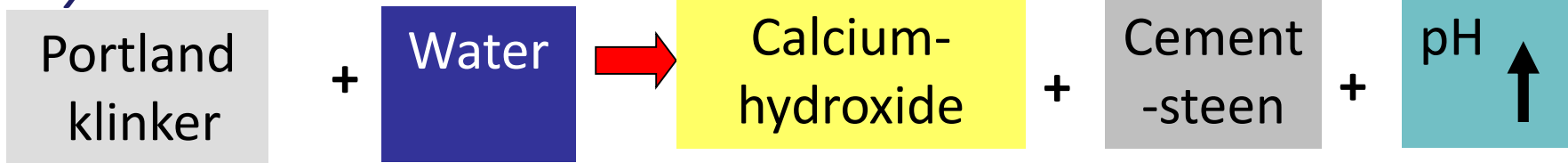
Latent betekent langzaam.

Reactie moeten we activeren

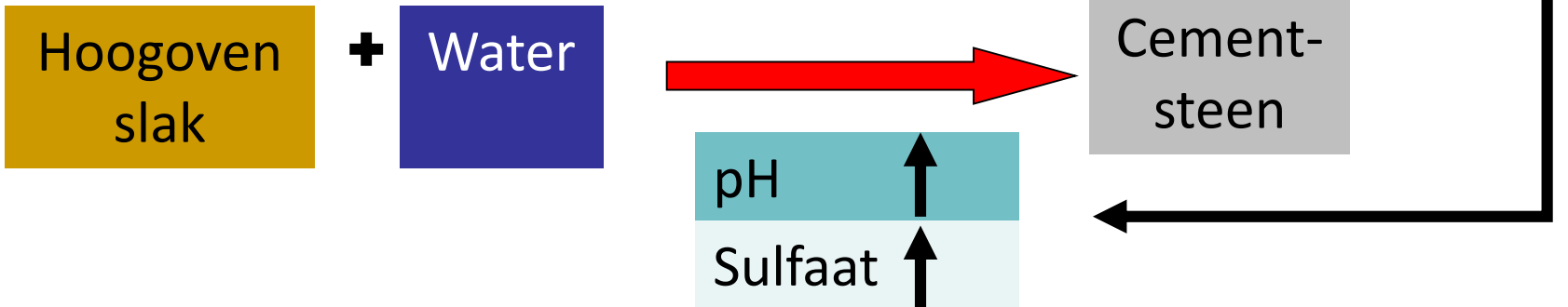

Reactie

Hydraulisch

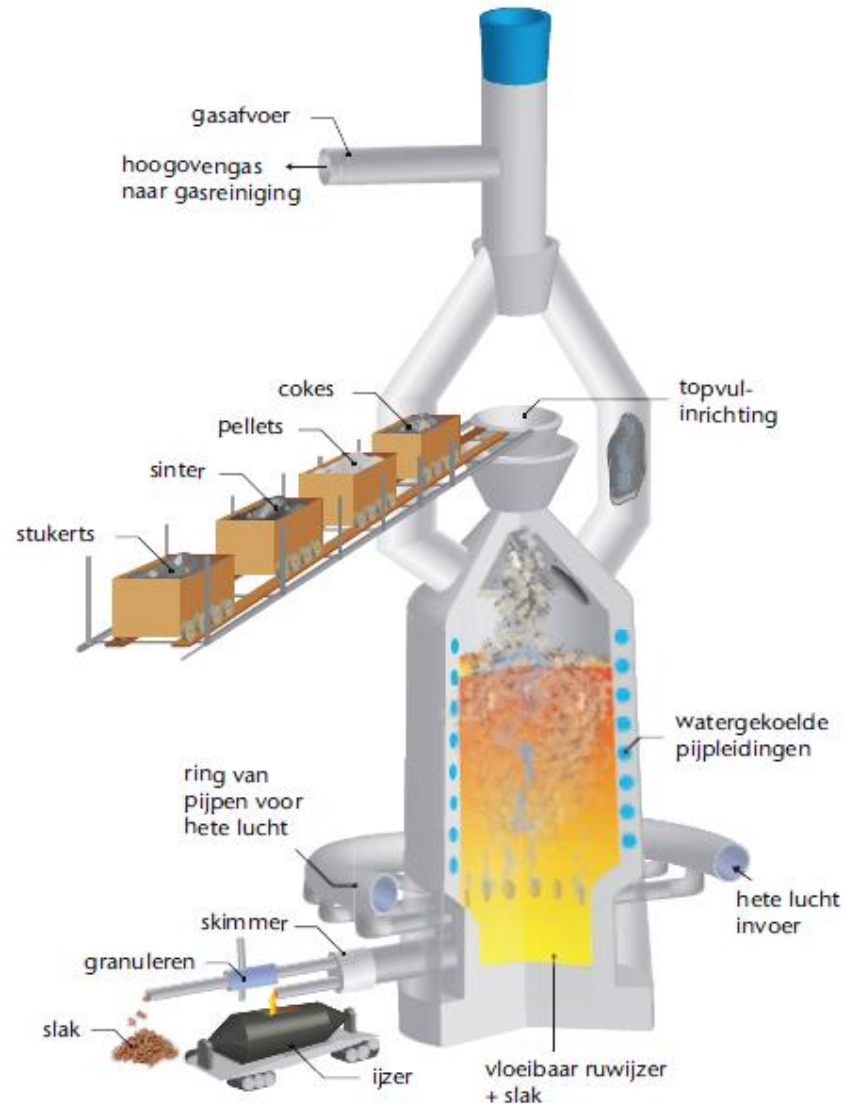
Latent Hydraulisch

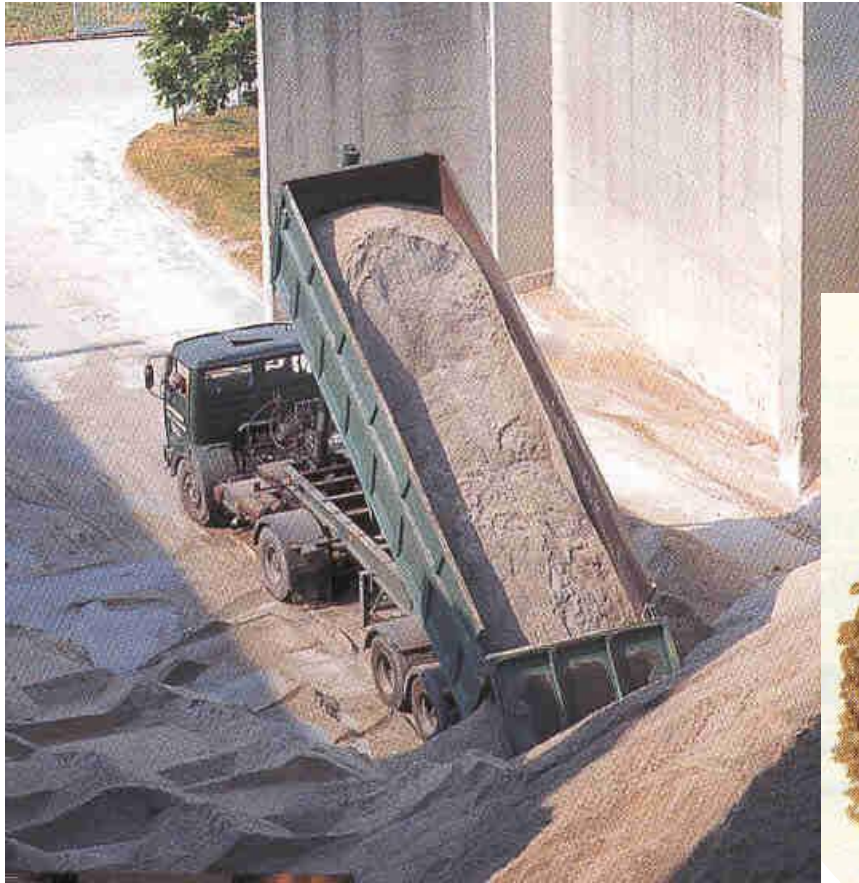
Hoogovenproces

Hoogovenproces

Slakkenzand

Puzzolaan

Definitie:

Een materiaal dat in aanwezigheid van CaOH_2 in water oplost en daarmee, tezamen met de CaOH_2 , verbindingen aangaat en vervolgens uitkristalliseert tot een niet meer in water oplosbare stof (cementsteen).

Voorwaarden puzzolane reactie:

1. Aanwezigheid van calciumhydroxide
2. Aanwezigheid van water
3. pH waarde moet hoger zijn dan 13.

Samenwerking

Puzzolaan

Tras
Silicafume
PK vliegas

Poederkool
vliegas

+ Water +

Kalk
 Ca(OH)^-

pH ↑

Cement-
steen

Hydraulisch

Portland
klinker

+ Water +

Kalk
 Ca(OH)^-

Cement-
steen +

pH ↑

Latent Hydraulisch

Hoogoven
slak

+ Water +

Activeren

Cement-
steen

pH ↑

Sulfaat ↑

Puzzolane materialen

Puzzolanen

- D:* microsilica
- P:* natuurlijke puzzolanen
- Q:* gebrande natuurlijke puzzolanen
- V:* silicahoudende poederkoolvliegias
- W:* calciumhoudende poederkoolvliegias
- T:* gebrande leisteen

Silicafume

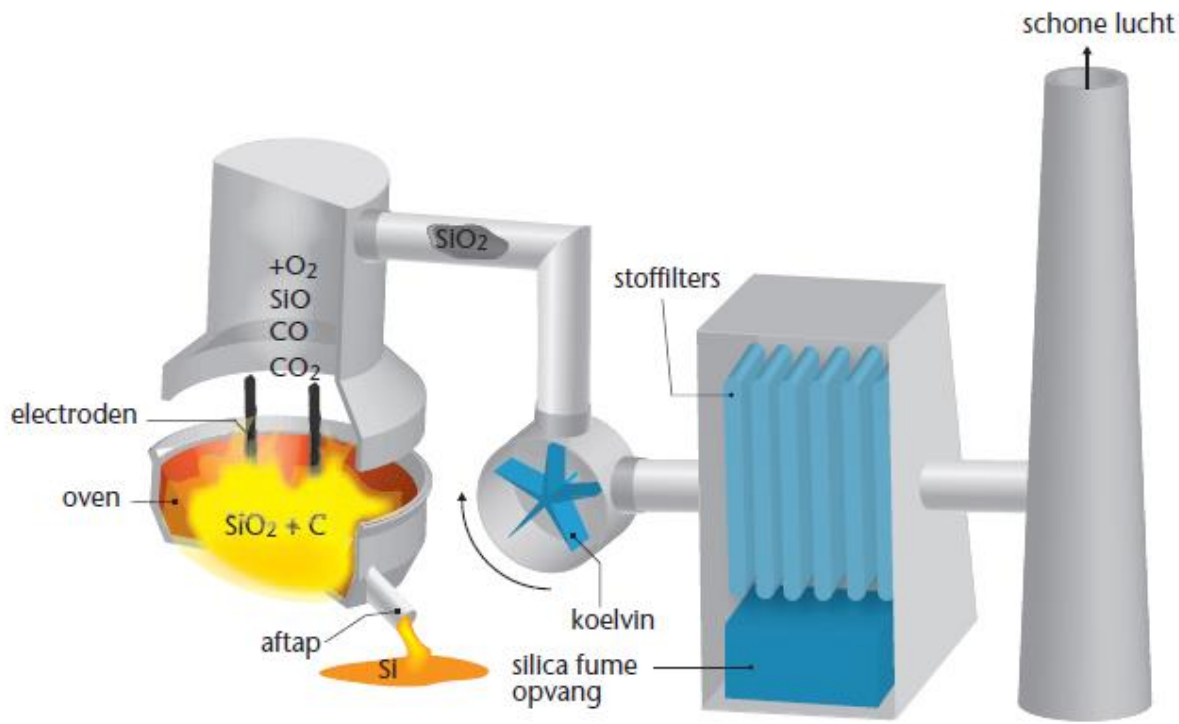

Cement

Silicafume

Productie locatie

Kwarts en Koolstof bij 2000 °C

Silicafume

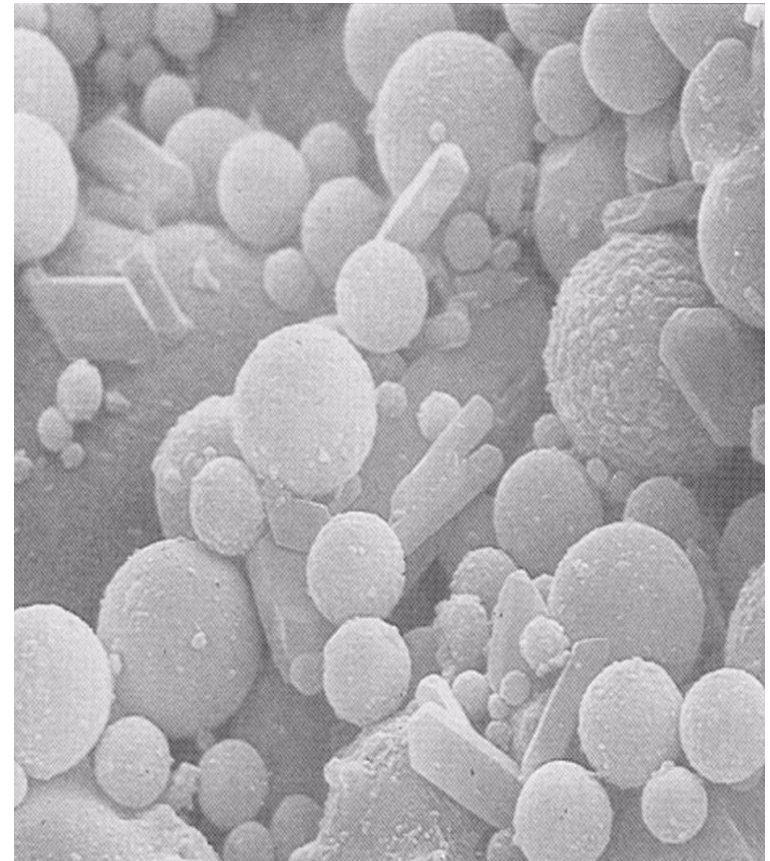
- Afkoelen van de rook
- Neerslag van kleine silicium deeltjes.

Eigenschappen silica fume

- Puzzolaan
- Fijnheid 12.000-30.000 [m²/kg]
- ρ_{rd} 2400 [kg/m³]
- Bolletjes < 0,001 mm
- In 3 vormen leverbaar :
  - ✓ Poeder;
  - ✓ Korrels (gecompacteerd);
  - ✓ Slurry.

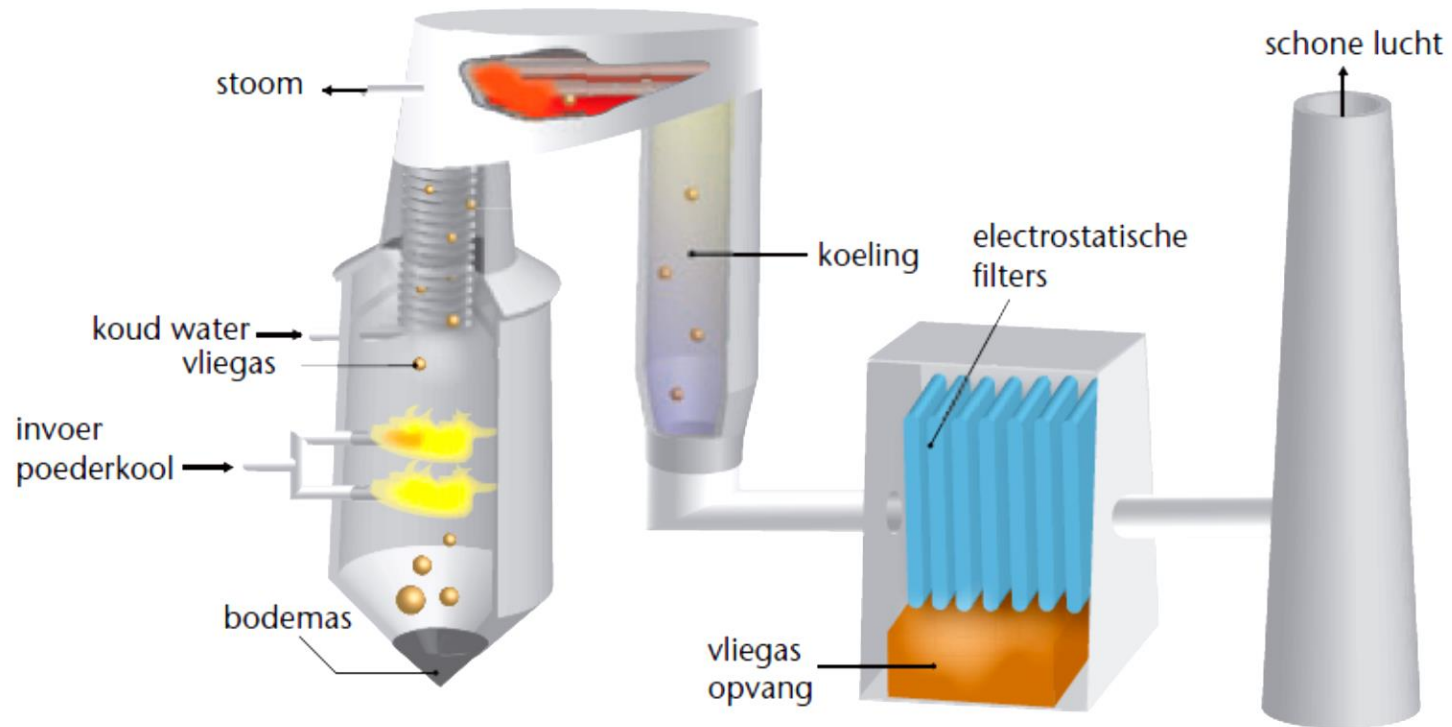
Poederkoolvlieg

Kolen gestookte elektriciteitscentrale

Vliegas-productie

Poederkoolvliegias indeling

Categorie

A – Gloeiverlies maximaal 5 % (m/m)

B – Gloeiverlies maximaal 7 % (m/m)

C – Gloeiverlies maximaal 9 % (m/m)

A: is toepasbaar in beton en cement

B en C: alleen toepasbaar als de geschiktheid is aangetoond en het gebruik is overeengekomen

Koolstofgehalte

Koolstof gehalte in vliegash is maximaal 5 % omdat:

- Veroorzaken van putcorrosie op de wapening;
- Absorptie van luchtbelvormer (hulpstoffen);
- Bestandheid tegen vorst in combinatie met dooizouten neemt af.

Inert materiaal

Bestanddelen die geen reactie aangaan met water.

- Kalksteenmeel (L of LL)

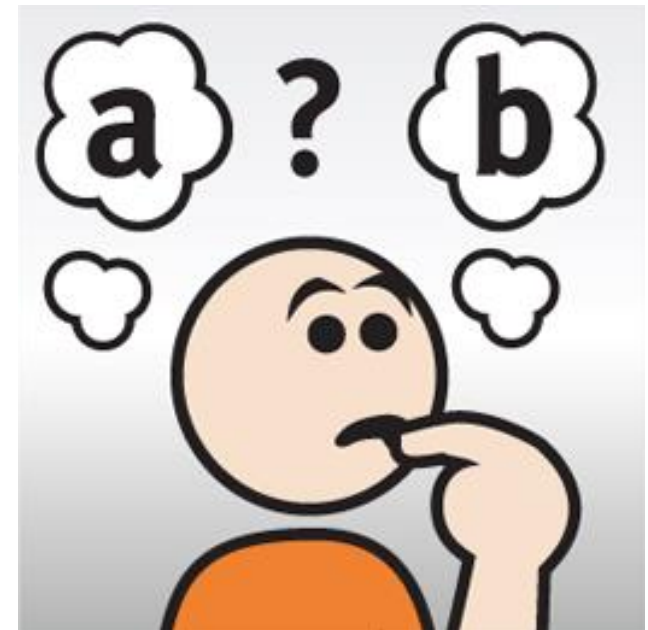

Bestanddelen kiezen....

We kunnen het cement uit verschillende bestanddelen opbouwen.

Waarom kiezen we voor:

- Portlandcementklinker
- Hoogovenslak
- Silica fume
- Poederkoolvliegias

Kiezen voor:

Portlandcementklinker:

- Basisproduct van elk cement

Het aandeel portlandcementklinker wordt groter als:

- Beginsterkte hoog moet zijn
- Warmteontwikkeling (in de winter)
- Vorstbestandheid (wegenbouw, straatstenen)
- Minder temperatuurgevoelig (in de winter)

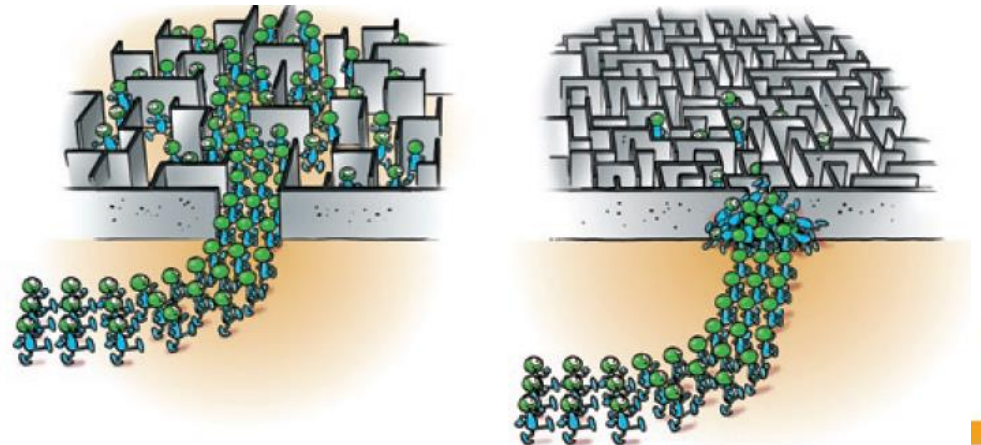

Kiezen voor:

Meer hoogovenslak geeft een:

- Dichtere poriënstructuur (duurzaamheid)
- Lagere beginsterkte
- Beter weerstand tegen chloride-indringing.
- Lagere vorstbestand
- Meer temperatuur gevoeligheid
- Een lichtere kleur

Kiezen voor:

Meer silicafume geeft een:

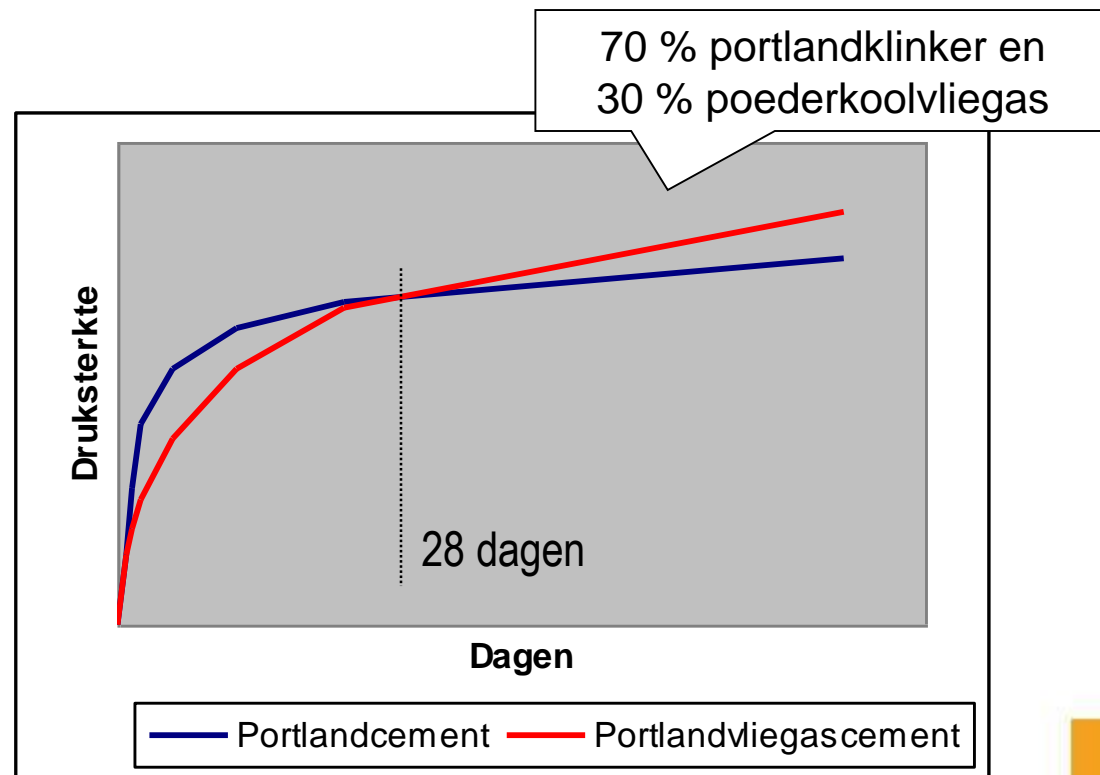
- Verhoging begin- en vooral de eindsterkte (HSB)
- Dichtere poriënstructuur
- Lage verwerkbaarheid
- Zeer hoge stabiliteit
- Veel donkerder kleur
- Mogelijke negatieve invloed op de werking van een luchtbelvormer.

Kiezen voor:

Meer poederkoolvliegias geeft een:

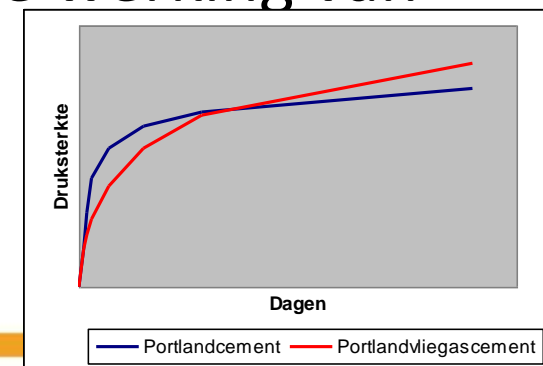
- Lagere beginsterkte (pH moet eerst stijgen)
- Veel doorgroei in sterkte na 28 dagen

Kiezen voor:

Meer poederkoolvliegias geeft een:

- Lagere beginsterkte (pH moet eerst stijgen)
- Doorgroei in sterkte na 28 dagen
- Verbetering van de verwerkbaarheid
- Dichtere poriënstructuur op termijn
- Donkerder kleur
- Mogelijke negatieve invloed op de werking van een luchtbelvormer.

Cement (4.5.2)

We gaan nu verder met de standaard vervaardigde cementen.

Dit zijn combinaties van bestanddelen die gezamenlijk voldoen aan de eisen van de

NEN-EN 197-1 :

de “Europese cementnorm”.

CE

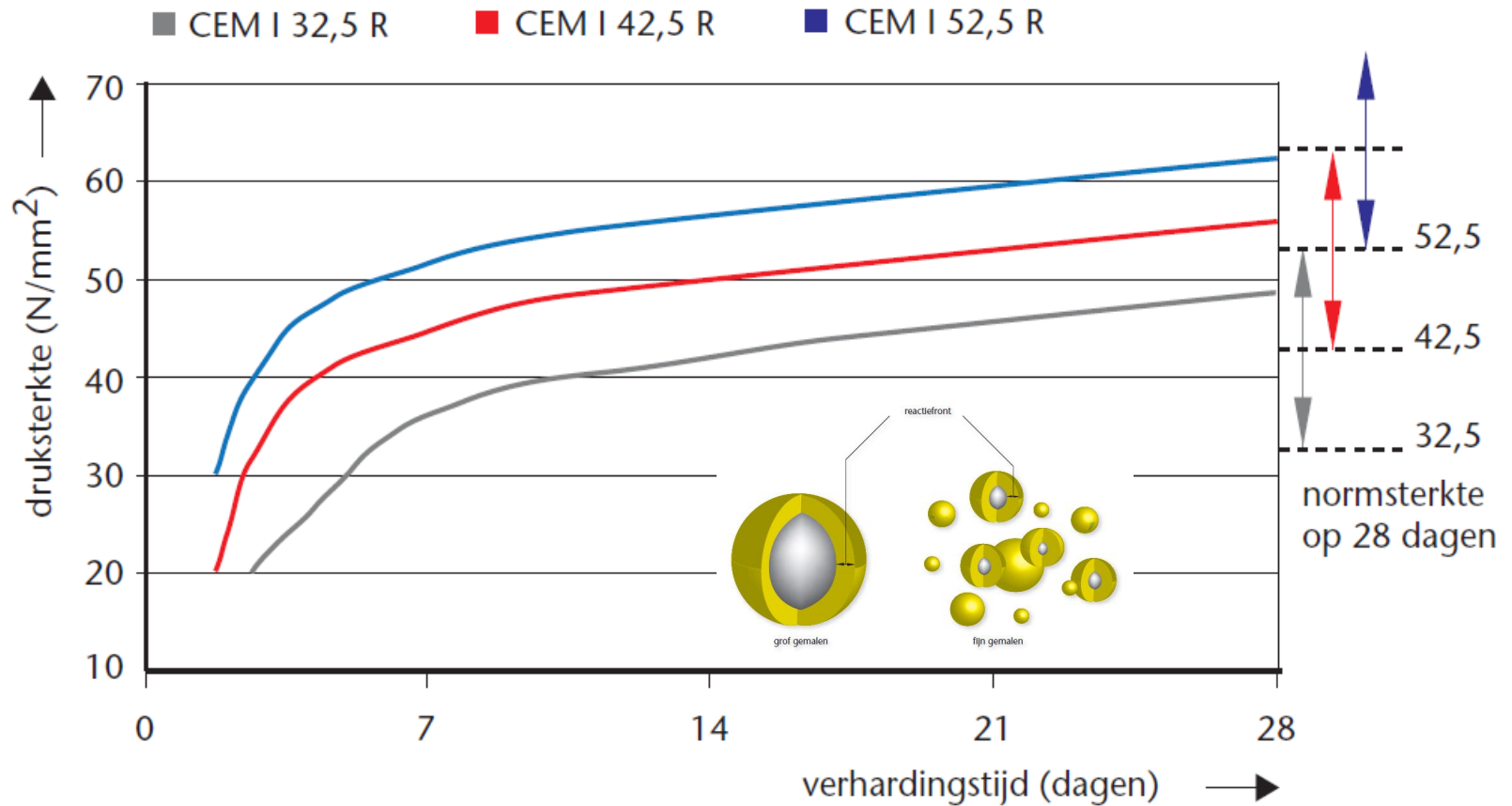
Europese cementnorm : NEN-EN 197-1

<i>Aanduiding</i>	<i>Soort</i>
CEM I	Portlandcement
CEM II	Samengesteld portlandcement
CEM III	Hoogovencement
CEM IV	Puzzolaancement
CEM V	Composietcement

NEN-EN 197-1: Sterkteklassen

sterkte- klasse	normsterkte [N/mm ²]			
	beginsterkte		sterkte na 28 dagen	
	na 2 dagen	na 7 dagen		
32,5 L ¹⁾		≥12	≥ 32,5	≤ 52,5
32,5 N	-	≥16		
32,5 R	≥ 10	-		
42,5 L ¹⁾		≥16	≥ 42,5	≤ 62,5
42,5 N	≥ 10	-		
42,5 R	≥ 20	-		
52,5 L ¹⁾	≥ 10	-	≥ 52,5	-
52,5 N	≥ 20	-		
52,5 R	≥ 30	-		

NEN-EN 197-1: Sterkteklassen

Naamgeving van cement

- CEM I 52,5 R
- CEM IV/B-P 42,5 L
- CEM II/B-S 32,5 N
- CEM III/B 42,5 N LH SR
- VLH V/A 22,5

Tabel in het boek
bekijken

Speciale eigenschappen

- SR = Sulfaatbestandheid
- LH = Lage warmteontwikkeling
- VLH = Speciaal cement met zeer lage warmteontwikkeling
- Wit cement
- Metselcement

SR - Sulfaatbestandheid

hoofdgroep	schrijfwijze van de zeven producten (drie groepen van sulfaatbestand cement)	
CEM I	sulfaatbestand portlandcement	CEM I - SR 0
		CEM I - SR 3
		CEM I - SR 5
CEM III	sulfaatbestand hoogovencement	CEM III/B - SR
		CEM III/C - SR
CEM IV	sulfaatbestand puzzolaancement	CEM IV/A - SR
		CEM IV/B - SR

Ontleend aan een laag C_3A -gehalte

Ontleend aan dichtheid van de cementsteen en een laag C_3A -gehalte

SR - Sulfaatbestandheid

Sulfaatbestandheid wordt bepaald door samenstellingseisen aan het cement

hoofd-groep	schrijfwijze van de zeven producten (drie groepen van sulfaatbestand cement)		samenstelling in % [m/m]					maximaal toegestane C ₃ A-gehalte in de klinker (K)
			hoofdbestanddelen				nevenbestanddelen	
			klinker K	hoogoven-slak S	natuurlijke puzzolaan P	silicium houdende vliegas V		
CEM I	sulfaatbestand portlandcement	CEM I - SR 0	95-100				0-5	0
		CEM I - SR 3						3
		CEM I - SR 5						5
CEM III	sulfaatbestand hoogovencement	CEM III/B - SR	20-34	66-80	-	-	0-5	-
		CEM III/C - SR	5-19	81-95	-	-	0-5	-
CEM IV	sulfaatbestand puzzolaancement	CEM IV/A - SR	65-79		21-35		0-5	9
		CEM IV/B - SR	45-64		36-55		0-5	9

LH - lage warmteontwikkeling

- Cement met een lage warmteontwikkeling
- LH, als de warmteontwikkeling binnen 7 dagen bij een constante temperatuur van $20\text{ °C} < 270\text{ J/gr.}$
- LH komt dan achter de cementnaam

VLH “Very low” hydratatiewarmte

- Speciaal cement conform EN 14126
- Cement met een zeer lage warmte-ontwikkeling $< 220 \text{ J/gr.}$
- Aanduiding VLH vervangt nu de aanduiding CEM
- Alleen sterkteklasse 22,5

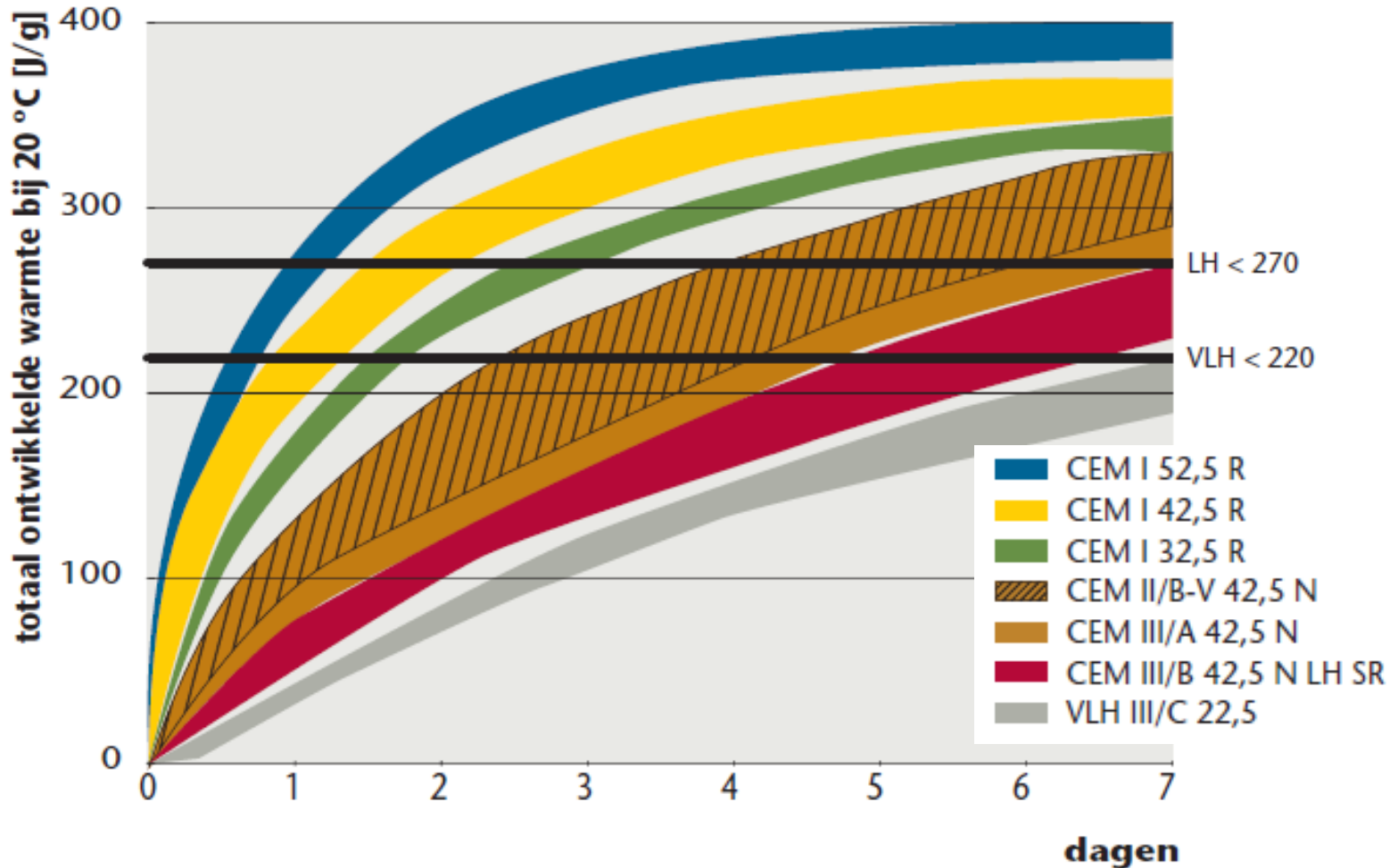

VLH "Very low" hydratatiewarmte

hoofdgroep	aanduiding	sterkteklasse
VLH III hoogovencement	VLH III/B 22,5	22,5
	VLH III/C 22,5	22,5
VLH IV puzzolaancement	VLH IV/A 22,5	22,5
	VLH IV/B 22,5	22,5
VLH V composietcement	VLH V/A 22,5	22,5
	VLH V/B 22,5	22,5

Hydratatiewarmte

Wit cement

- Speciale portlandcementklinker
- In de oven wordt geen ijzerhoudende toeslag gedoseerd
- Hogere smeltemperatuur

Aluminiumcement

- De naam geeft het al aan: een cement met een hoger aluminiumgehalte.
- Het is een cement met een enorm snelle sterkteontwikkeling.

Toepassingen:

- Vuurvast beton – Als het aluminiumgehalte van het cement hoger wordt, kan het cement tegen een hogere temperatuur.
- Snelcement – Mengen met een normaal portlandcement geeft een snelle opstijving.

Niet toepasbaar in constructief beton !

In speciale situatie een sterktedaling door de tijd heen.

Toepasbare cementsoorten

De volgende cementen mogen worden toegepast in beton volgens de NEN 8005.

Aanduiding volgens NEN-EN 197-1	Benaming cementsoort
CEM I	portlandcement
CEM II/A-S en CEM II/B-S	portlandslakcement
CEM II/A-V en CEM II/B-V	portlandvliegascement
CEM II/B-T	portlandleisteencement
CEM III/A en CEM III/B	hoogovencement

Toelaten nieuw cement

Nieuw cement voor de toepassing in beton moet vijf duurzaamheidstesten doorstaan:

1. weerstand tegen carbonatatie **(XC)** ;
2. weerstand tegen chloride-indringing **(XD)** ;
3. vorst- dooizoutbestandheid **(XF)** ;
4. bestandheid tegen zeewater **(XS)** ;
5. bestandheid tegen sulfaten **(XA)** .

Een nieuw cement moet altijd in elke milieuklasse vergelijkbaar zijn met één van de toegelaten cementen

Bindmiddel

Bindmiddel kunnen we zelf maken door het mengen van :

1. Een cement
2. Een materiaal uit de tabel bestanddelen voor cement en bindmiddelen (figuur 4-16)

Hydraulische

K: portlandcement klinker

Latent hydraulisch

S: gegranuleerde hoogovenslak

Puzzolanen

D: Microsilica

P: natuurlijke puzzolanen

Q: gebrande natuurlijke puzzolanen

V: silica houdende poederkoolvliegias

W: calcium houdende poederkoolvliegias

T: gebrande leisteen

Inert materiaal

L: kalksteenmeel (TOC < 0,50 %)

LL: kalksteenmeel (TOC < 0,20 %)

Bindmiddel

Voordeel van een bindmiddel

- Eigenschappen van beton helemaal zelf kunnen sturen. Bijvoorbeeld: stabiliteit, krimp.

Nadeel van een bindmiddel:

- Extra siloruimte nodig
- Extra spreiding

Bindmiddelfunctie:

De mate waarin het bij gedoseerde materiaal het cement kan vervangen.

Bindmiddelfunctie

Poederkoolvliegas NEN-EN 206 en NEN 8005:

V = de hoeveelheid poederkoolvliegas waarover de bindmiddelfunctie mag worden uitgerekend.

C = Cement

B = Bindmiddel $B = C + (k * V)$

Cement-soort	k-factor	Poederkoolvliegas/cement [massa]	Beschreven in de
CEM I	0,4	$\leq 0,33$	NEN-EN 206
CEM II/A	0,4	$\leq 0,25$	NEN-EN 206
CEM III/A	0,2	$\leq 0,33$	NEN 8005
CEM III/B	0,2	$\leq 0,33$	NEN 8005

Bindmiddelfunctie

Silica fume EN 206:

S = de hoeveelheid silica fume waarover de bindmiddelfunctie mag worden uitgerekend.

C = Cement

B = Bindmiddel $B = C + (k * S)$

Cement-soort	w/c-factor en milieuklasse	k-factor	Silica fume/ Cement [massa]
CEM I	w/c-factor $\leq 0,45$	2,0	$\leq 0,11$
CEM I	w/c-factor $> 0,45$ behalve in milieuklasse XC of XF	2,0	$\leq 0,11$
		1,0	$\leq 0,11$

Bindmiddelfunctie (CUR-Aanbeveling 48)

Geattesteerd beton:

Een goedgekeurde betonsamenstelling waarbij:

1. Een zelf gemengd bindmiddel wordt toegepast waarbij elke kg poeder meetelt als cement.
2. De toepassing ligt binnen de goedgekeurde milieuklassen.

Geattesteerd beton wordt beproefd volgens de CUR-aanbeveling 48.

Bindmiddelfunctie (CUR-Aanbeveling 48)

Geattesteerd beton

Bindmiddeleisen:

- Samengesteld uit bestanddelen voor cement
- Van elk materiaal moet een productnorm aanwezig zijn
- Bij toepassen van gemalen hoogovenslak moet $K \geq 20 \% (m/m)$
- Bij de overige materialen moet $K \geq 25 \% (m/m)$
- Kalksteenmeel gehalte $\leq 35 \% (m/m)$

Bindmiddelfunctie (CUR-Aanbeveling 48)

Geattesteerd beton

Bindmiddelgehalte in beton:

- Minimale bindmiddelgehalte moet gelijk zijn aan het minimale cementgehalte van de betreffende milieuklasse
- We spreken van een water-bindmiddelfactor w/b-factor.
- De w/b-factor mag niet hoger zijn dan de maximale w/c-factor van de betreffende milieuklasse

Bindmiddelfunctie (CUR-Aanbeveling 48)

Geattesteerd beton

Beoordeling van het beton:

- Eerst op druksterkte
- Daarna op de aantastingsmechanismen die horen bij een milieuklasse.

Een geattesteerd beton kan ook voor één milieuklasse zijn toegelaten. Dit in tegenstelling tot een cement.

Vulstoffen

Type I – inerte vulstoffen

- Steenmeel
- Gemalen silicium dioxide meel
- Kalksteenmeel?

Type II – Reactieve vulstoffen

- Poederkoolvliegias (geen andere)
- Tras of andere natuurlijke puzzolanen
- Silica fume
- Gemalen gegraneleerde hoogovenslak

Puzzolaan

Latent hydraulisch